

Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích
Teologická fakulta
Katedra teologických věd

Bakalářská práce

PREMONSTRÁTKY – KVĚTŮV DŮM V TÁBOŘE
A RADVANOV
CHARITNÍ DOMOV ČI MÍSTO INTERNACE?

Vedoucí práce: Prof. ThLic. PaedDr. Martin Weis, Th.D.

Autor práce: Jana Hrstková

Studijní obor: Sociální a charitativní práce

Forma studia: kombinovaná

Ročník: IV.

2015

Bakalářská práce v nezkrácené podobě

Prohlašuji, že svoji bakalářskou práci jsem vypracovala samostatně pouze s použitím pramenů a literatury uvedených v seznamu citované literatury.

Prohlašuji, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění, souhlasím se zveřejněním své bakalářské práce, a to v nezkrácené podobě elektronickou cestou ve veřejně přístupné části databáze STAG provozované Jihočeskou univerzitou v Českých Budějovicích na jejích internetových stránkách, a to se zachováním mého autorského práva k odevzdanému textu této kvalifikační práce. Souhlasím dále s tím, aby toutéž elektronickou cestou byly v souladu s uvedeným ustanovením zákona č. 111/1998 Sb. zveřejněny posudky školitele a oponentů práce i záznam o průběhu a výsledku obhajoby kvalifikační práce. Rovněž souhlasím s porovnáním textu mé kvalifikační práce s databází kvalifikačních prací Theses.cz provozovanou Národním registrem vysokoškolských kvalifikačních prací a systémem na odhalování plagiátů.

21. 3. 2015

Jana Hrstková

Poděkování

Děkuji vedoucímu bakalářské práce prof. ThLic. PaedDr. Martinu Weisovi, Th.D. za cenné rady, připomínky a metodické vedení práce a dále patří můj velký dík Mgr. S. M. Michaele Novákové, SPraem. za poskytnutí archivních materiálů o Kongregaci sester premonstrátek, ze kterých jsem měla možnost čerpat při psaní této práce.

Obsah

Úvod	6
1 Kongregace sester premonstrátek	7
1.1 Založení a schválení kongregace	7
1.2 Charakteristika řehole	7
1.3 Organizační struktura kongregace	8
1.4 Místa působení a činnosti sester premonstrátek	9
1.4.1 V období první poloviny 20. století.....	9
1.4.2 V letech 1950–1989.....	10
1.4.3 V období po roce 1989	10
2 Charitní Květův domov sester premonstrátek pro přestárlé a práce neschopné v Táboře	12
2.1 Příchod sester premonstrátek do Tábora a založení filiálky – útulny pro přestárlé a churavé ženy v Květově domě	12
2.1.1 Charitní činnost ústavu do roku 1947.....	13
2.2 Charitní Květův domov v období 1948–1949	13
2.2.1 Rušivé zásahy do činnosti Charitního Květova domova.....	17
2.2.2 Charitní činnost ústavu v letech 1948–1949	20
2.3 Charitní Květův domov v Táboře v 50. letech.....	21
2.3.1 Charitní činnost ústavu v 50. letech	25
2.3.2 Charitní domov či místo internace?.....	29
2.3.2.1 Příchod světícího biskupa trnavského Michala Buzalky a novoříšského premonstrátského opata Augustina Machalky	31
2.4 Charitní domov pro řeholnice v Táboře v 60. letech	32
2.4.1 Příchod litoměřického biskupa Štěpána Trochty.....	36

2.4.2	Příchod světicího biskupa olomouckého Stanislava Zely	37
3	Charitní domov pro řeholnice Radvanov u Mladé Vožice.....	39
3.1	Charitní domov pro řeholnice Radvanov v období 1963–1967.....	39
3.1.1	Příchod pražského arcibiskupa Josefa Berana.....	41
3.1.2	Příchod jezuitského provinciála P. Františka Šilhana	43
3.2	Charitní domov pro řeholnice Radvanov v období 1968–1969.....	43
3.3	Charitní domov pro řeholnice Radvanov v 70. letech	45
3.4	Charitní domov pro řeholnice Radvanov v 80. letech	47
	Závěr	49
	Seznam použitých zdrojů.....	51
	Seznam zkratk	56
	Seznam příloh	58
	Přílohy	59
	Abstrakt	80
	Abstract	81

Úvod

Existenci charitního Květova domova v Táboře připomíná pamětní deska na jeho domě. Informace o tom, že v tomto charitním ústavu působily v letech 1936–1963 sestry premonstrátky ze Svatého Kopečka, se pro mě stala námětem a tématem ke zpracování této předkládané bakalářské práce.

Práce si klade za cíl popsat působení a sociálně – charitativní činnost řeholních sester Kongregace sester premonstrátek ze Svatého Kopečka u Olomouce v Charitním Květově domově v Táboře v letech 1936–1963 a v Charitním domově pro řeholnice v Radvanově u Mladé Vožice v období 1963–1989. Zároveň bylo snahou popsat v letech 1958–1965 příchod šesti významných osobností římskokatolické církve internovaných ve zmiňovaných charitních domovech.

Ke zpracování zvoleného tématu bylo potřeba vyhledat, za užití metod přímé a progresivní, archivní dokumenty a další písemné prameny, které by vypovídaly o sledovaném období působení sester premonstrátek v Táboře a Radvanově.

Práce je členěna do tří chronologicky a tematicky uspořádaných kapitol. První kapitola popisuje vznik a schválení tehdejší kongregace Sester III. řádu sv. Norberta na Svatém Kopečku a dále charakteristiku řehole, organizační strukturu a místa působení a činnosti sester premonstrátek od r. 1904 až po současnost. Druhá kapitola se věnuje Charitnímu Květovu domovu v Táboře. Zachycuje příchod sester premonstrátek ze Sv. Kopečka do Tábora a založení pobočky – ústavu pro přestárlé a churavé ženy a sleduje chod ústavu a jeho charitativní činnost od roku 1936 do roku 1963. Ústav byl poté změněn na Charitní domov pro řeholnice a přesunut včetně zde internovaných duchovních do Radvanova u Mladé Vožice. Třetí kapitola pojednává o činnosti Charitního domova v Radvanově u Mladé Vožice v letech 1963–1989. V období let 1963–1965 zaznamenává další příchozí církevní hodnostáře zde internované.

Výchozím zdrojem pro sepsání bakalářské práce jsou archiválie umístěné v SOA Třeboň a SokA Tábor. Stěžejním pramenem jsou události zachycené sestrami premonstrátkami v kronice Kongregace a v publikaci jimi vydané. K dalším důležitým použitým zdrojům, ze kterých bylo při psaní práce čerpáno, patřily zejména monografické publikace a sborník příspěvků V. Vlčka a také internetové stránky Kongregace sester premonstrátek a Charity Brno.

1 Kongregace sester premonstrátek

1.1 Založení a schválení kongregace

O znovuoobnovené působení řeholních sester premonstrátek na našem území se zasadil člen Královské kanonie premonstrátů¹ na Strahově P. Vojtěch Frejka, který jako kaplan na Svatém Kopečku u Olomouce založil 27. 4. 1902² kongregaci Sester III. řádu sv. Norberta.³

Kongregace byla schválena a přijata do premonstrátského řádu 23. 7. 1902 na generální kapitule řehole v Averbode v Belgii.⁴ Diecézní schválení od olomouckého arcibiskupa L. Prečana obdržely sestry premonstrátky r. 1926.⁵ V roce 1970 byla Kongregace sester premonstrátek potvrzena papežským dekretem „Decretum laudis“ prostřednictvím Kongregace pro řeholníky a sekulární instituty v Římě.⁶

1.2 Charakteristika řehole

M. Hrudníková uvádí, že pro Kongregaci sester premonstrátek je charakteristický duchovní život dle premonstrátského řádu, který vychází z mnišských zásad sv. Augustina a je tvořen pěti principy: slavením mše svaté, úkonem kajičnosti a zvěstováním evangelia, úctou k eucharistii a P. Marii. Sestry premonstrátky plní úkol apoštolátu, zabývají se činností pastorační, výukou náboženství, působí v oblasti

¹ Srov. Zakladatelem bílého řádu premonstrátského je sv. Norbert (1080 Xanten–1149 Magdeburk), arcibiskup v Magdeburku, syn hraběte z Gennepu. Srov. BLÁHA, L. A. *Sestry Premonstrátky*, s. 1, 4.

² Srov. Historie Kongregace sester premonstrátek. In *Premonstratky.cz* [online]. Olomouc: Českomoravská provincie Kongregace sester premonstrátek, posl. úpravy říjen 2010 [cit.2015-01-23]. Dostupné na WWW: <http://www.premonstratky.cz/prem_old/historie_ksp.htm>.

³ Srov. BLÁHA, L. A. *Sestry Premonstrátky*, s. 8.

⁴ Srov. Historie Kongregace sester premonstrátek. In *Premonstratky.cz* [online]. Olomouc: Českomoravská provincie Kongregace sester premonstrátek, posl. úpravy říjen 2010 [cit.2015-01-23]. Dostupné na WWW: <http://www.premonstratky.cz/prem_old/historie_ksp.htm>.

⁵ Srov. KONGREGACE SESTER PREMONSTRÁTEK. *Sestry premonstrátky: K 95. výročí založení Kongregace (1902–1997)*, s. 10.

⁶ Srov. Tamtéž, s. 12.

sociálně – charitativní, společně s životem v rozjímání při adoracích a sborové modlitbě na mši sv.⁷

Sestry se oblékají v bílý řeholní šat, jehož součástí je bílý závoj, škapulíř a růženec.⁸

O přijetí do kongregace se mohou ucházet dívky po dobu od šesti měsíců do dvou let, během níž se seznamují s životem v řádu. Po vstupu do kongregace procházejí etapou dvouletého noviciátu, po jehož skončení skládají sliby dočasné, které po třech letech završují třemi řeholními doživotními sliby (chudoby, čistoty a poslušnosti), při kterých je sestře darován zlatý prsten s rytinou monstrance a jména „*Maria*“.⁹

1.3 Organizační struktura kongregace

Kongregace sester premonstrátek je řízena generální představenou, jejíž sídlo se v současnosti nachází v Trnavě na Slovensku. S vedením jí pomáhá generální rada složená z pěti sester rádkyň a sestry sekretářky. Od roku 1939 je kongregace rozdělena na dvě provincie: českomoravskou provincií se sídlem v Norbertinu na Svatém Kopečku u Olomouce a na provincií slovenskou se sídlem ve Vrbovém na Slovensku. Sestrám provinčním představeným hierarchicky podléhají místní sestry představené, které jsou zodpovědné za vedení jednotlivých komunit.¹⁰

V roce 1968, při konání generální kapituly Kongregace v Charitním domově pro řeholnice v Radvanově, došlo ke schválení korekcí stanov Kongregace dle konstitucí II. vatikánského koncilu a úpravy řeholního šatu. Zároveň byla přijata změna názvu z původního „*Kongregace sester III. řádu sv. Norberta*“ na „*Kongregace sester Premonstrátek*“.¹¹

⁷ Srov. HRUDNÍKOVÁ, M. *Řeholní život v českých zemích: Řeholní řády a kongregace, sekulární instituty a společnosti apoštolského života v České republice*, s. 244.

⁸ Srov. Tamtéž, s. 246.

⁹ Srov. Tamtéž, s. 246.

¹⁰ Srov. Úvodní stránka. In *Premonstratky.cz* [online]. Olomouc: Českomoravská provincie Kongregace sester premonstrátek, posl. úpravy 20. 01. 2015 [cit. 2015-01-23]. Dostupné na WWW: <http://www.premonstratky.cz/soucasnost_kongregace.htm>.

¹¹ Srov. KONGREGACE SESTER PREMONSTRÁTEK. *Sestry premonstrátky: K 95. výročí založení Kongregace (1902–1997)*, s. 12.

Finální schválení zrevidovaných konstitucí Kongregace se uskutečnilo v Římě 11. 11. 1987 a nabylo platnosti 1. 1. 1988.¹²

1.4 Místa působení a činnosti sester premonstrátek

1.4.1 V období první poloviny 20. století

Dle internetových stránek sester premonstrátek českomoravské provincie se místem působení sester, bezprostředně po vzniku Kongregace, stala Útulna sv. Josefa v bývalém klášteře na Svatém Kopečku, která se nacházela nedaleko dnešního Norbertina. V roce 1930, v období působnosti generální představené M. Bronislavy Marie Večerkové, byl zakoupen pozemek na Svatém Kopečku a vystavěn zde nový mateřinec, k jehož posvěcení došlo 9. 8. 1931; dnes představuje hlavní budovu Norbertina. V roce 1932 se začala stavět druhá budova, tzv. „exerciční dům“, ve kterém až do roku 1950 sestry pořádaly po celý rok exercicie i duchovní přednášky.¹³

V oblasti charitativní a náboženské působily komunity sester premonstrátek, v období první poloviny dvacátého století převážně ve filiálkách:¹⁴ První filiálku založily sestry premonstrátky za pomoci finančních darů a dědictví roku 1904 v Praze – Střešovicích, kde provozovaly mateřskou školu, později útulek pro dívky. Sestry pečovaly o sirotky ve filiálce v Dolanech (1924–1950), ve Vésce (1933–1938), v Olšanech (1930–1950), o nemocné v nemocnici v Turnově (1942–1954) a Roudnici nad Labem (1940–1953), o zmrzačené v Tršicích (1923–1946), o zestárlé a práce neschopné ve filiálce na Sv. Kopečku (1934–1950). Měly útulky pro dívčí dorost v Norbertinu v Praze (1938–1944), domy pro penzistky a choré - filiálka v Humpolci (1936–1950) a v Táboře (1936–1963). Vedly exerciční dům na Svatém Kopečku (1936–

¹² Srov. KONGREGACE SESTER PREMONSTRÁTEK. *Sestry premonstrátky: K 95. výročí založení Kongregace (1902–1997)*, s. 14.

¹³ Srov. Historie Kongregace sester premonstrátek. In *Premonstratky.cz* [online]. Olomouc: Českomoravská provincie Kongregace sester premonstrátek, posl. úpravy říjen 2010 [cit. 2015-01-23]. Dostupné na WWW: <http://www.premonstratky.cz/prem_old/historie_ksp.htm>.

¹⁴ Srov. KONGREGACE SESTER PREMONSTRÁTEK. *Sestry premonstrátky: K 95. výročí založení Kongregace (1902–1997)*, s. 8.

1940; 1948–1950), dětské jesle a opatrovny ve filiálce v Němčicích (1932–1950), Prostějově 1938–1946), atd.¹⁵

1.4.2 V letech 1950–1989

Působení sester premonstrátek bylo narušeno agresí komunistického zřízení roku 1950. Sestry byly převezeny z mateřince na Svatém Kopečku do nuceného pobytu v objektu kláštera v Nové Říši a roku 1951 přesunuty do Broumova. Byly povinny odejít z některých ústavních zařízení a nemocnic a vykonávat práci v průmyslu a zemědělství.¹⁶

V Jihočeském kraji se v prosinci 1963 uskutečnil nařízený přesun Charitního domova pro řeholnice z Květova domu v Táboře do prostor zrekonstruovaného zámeckého objektu v Radvanově u Mladé Vožice. Do Charitního domova pro řeholnice v Radvanově byly průběžně umisťovány i další sestry premonstrátky důchodkyně i ošetřovatelky z ostatních míst svého působení v Čechách i na Moravě.¹⁷

1.4.3 V období po roce 1989

Na žádost sester premonstrátek, jak uvádějí webové stránky, byl v roce 1991 Kongregaci celý areál Norbertina na Svatém Kopečku a některé domy v provincii, v nichž následně sestry obnovily činnost (např. Domov bl. Bronislavy v Humpolci – domov pro seniory), navraceny do vlastnictví.¹⁸ Roku 1999 převzaly sestry Norbertinum na Svatém Kopečku do užívání a následovaly nutné stavební rekonstrukce dvou menších objektů v areálu pro možné obývání. Návrat sester do mateřince na Svatý Kopeček se uskutečnil v červnu 2000, symbolicky právě po padesáti letech. V roce

¹⁵ Srov. KONGREGACE SESTER PREMONSTRÁTEK. *Sestry premonstrátky: K 95. výročí založení Kongregace (1902 - 1997)*, s. 8–9. Srov. Historie Kongregace sester premonstrátek. In *Premonstratky.cz* [online]. Olomouc: Českomoravská provincie Kongregace sester premonstrátek, posl. úpravy říjen 2010 [cit. 2015-01-23]. Dostupné na WWW: <http://www.premonstratky.cz/prem_old/historie_ksp.htm>.

¹⁶ Srov. KONGREGACE SESTER PREMONSTRÁTEK. *Sestry premonstrátky: K 95. výročí založení Kongregace (1902–1997)*, s. 10.

¹⁷ Srov. Kronika Kongregace sester premonstrátek na Svatém Kopečku u Olomouce. Nečíslována.

¹⁸ Srov. Historie Kongregace sester premonstrátek. In *Premonstratky.cz* [online]. Olomouc: Českomoravská provincie Kongregace sester premonstrátek, posl. úpravy říjen 2010 [cit. 2015-01-23]. Dostupné na WWW: <http://www.premonstratky.cz/prem_old/historie_ksp.htm>. Srov. HRUDNÍKOVÁ, M. *Řeholní život v českých zemích: Řeholní řády a kongregace, sekulární instituty a společnosti apoštolského života v České republice*, s. 244.

2002 oslavila Kongregace sester premonstrátek v bazilice Navštívení Panny Marie na Svatém Kopečku jubileum - 100 let od svého založení.¹⁹

V současnosti má Kongregace obou provincií více jak 100 sester.²⁰ Sestry premonstrátky českomoravské provincie mají komunitu sester v Norbertinu na Svatém Kopečku a komunitu sídlící v Humpolci.²¹

¹⁹ Srov. Historie Kongregace sester premonstrátek. In *Premonstratky.cz* [online]. Olomouc: Českomoravská provincie Kongregace sester premonstrátek, posl. úpravy říjen 2010 [cit.2015-01-23]. Dostupné na WWW: <http://www.premonstratky.cz/prem_old/historie_ksp.htm>.

²⁰ Srov. Úvodní stránka. In *Premonstratky.cz* [online]. Olomouc: Českomoravská provincie Kongregace sester premonstrátek, posl. úpravy 20. 01. 2015 [cit. 2015-01-23]. Dostupné na WWW: <http://www.premonstratky.cz/soucasnost_kongregace.htm>.

²¹ Srov. Tamtéž.

2 Charitní Květův domov sester premonstrátek pro přestárlé a práce neschopné v Táboře

2.1 Příchod sester premonstrátek do Tábora a založení filiálky - útulny pro přestárlé a churavé ženy v Květově domě

Příchod sester premonstrátek ze Svatého Kopečka do Tábora za účelem založení nové filiálky zachycuje kronika Kongregace počátkem roku 1936.²² V Květově domě,²³ dvoupatrové budově na č. p. 868 v centru Tábora, který Kongregaci odkázala slečna Františka Květová (1871–1936) s přáním, aby se dům stal místem azylu pro potřebné, zahájily tři sestry premonstrátky ošetrovatelskou péči o přestárlé a churavé ženy a současně poskytovaly zdravotní péči tábořským obyvatelům v nemoci.²⁴ Jednou z příchozích sester premonstrátek byla sestra Celestina Píchová, která byla od roku 1938 ustanovena v tábořském charitním ústavu místní sestrou představenou.²⁵

V diskuzním příspěvku pro diecézní konferenci Charity, která se konala 5. 5. 1954, popisuje místní sestra představená C. Píchová chod ústavu od roku 1936 po dobu německé okupace: *„Dům, který užívá náš ústav, býval majetkem slečny Květové, která ačkoli měla příbuzné, odkázala celý dům našemu řádu Praemonstrátek. Stalo se tak v roce 1936. V té době bylo celé přízemí pronajato místním obchodníkům a pro naše účely sloužilo pouze I. a II. poschodí. Vzhledem k této omezené prostoře bylo v našem ústavě umístěno pouze 8–12 chovank, jelikož nebylo skutečně místa, kam bychom mohly další umístiti, ačkoliv zájemců o přijetí do ústavu bylo mnoho. V důsledku různých potřeb nájemců v přízemí neměli chovanci patřičný klid. Byla zde provozovna čistírny a prádelny a živnost kožešnická a kloboučnická. V důsledku toho byly po*

²² Srov. Kronika Kongregace sester premonstrátek na Svatém Kopečku u Olomouce. Nečíslována.

Pozn. Dle kroniky Kongregace se v srpnu téhož roku odebraly další tři sestry premonstrátky ze Svatého Kopečka do Borotína u Tábora, aby se ujaly řízení ústavu pro děti s duševním onemocněním, jehož správu vedl Arcidiecézní svaz katolické charity v Praze.

²³ Viz příloha I.

²⁴ Srov. Kronika Kongregace sester premonstrátek na Svatém Kopečku u Olomouce. Nečíslována.

²⁵ Srov. Životopis S. Celestiny Františky Píchové, archiv Českomoravské provincie Kongregace sester premonstrátek na Svatém Kopečku. Příloha VI.

*chodbách rozestaveny různé bedny a krabice a na dvoře byla zřízena dílna kožešnická. Z těchto důvodů byl omezen přístup chovancům na zahradu a pobývat na čerstvém vzduchu. Rovněž i místnosti nevyhovovaly, jelikož byly převzaty ve stavu, v jakém byly odkázány řádu. V době okupace nebylo na nějaké adaptace a úpravy ústavu ani pomyšlení a tudíž jsme náš ústav udržovaly od převzetí až do konce války beze změn.*²⁶

2.1.1 Charitní činnost ústavu do roku 1947

„Zpráva o činnosti“²⁷ ústavu pro přestárlé a nemocné ženy v Květově domě v Táboře za rok 1947, zpracovaná pro Diecézní svaz katolické charity v Českých Budějovicích, obsahuje tyto údaje: Ústav se nachází v diecézi českobudějovické. Je řízen sestrami premonstrátkami. K 1. 1. 1948 bylo v ústavu evidováno 7 obsazených lůžek. Počet ošetrovacích dnů činil 2 100 dnů. Celkové vydržovací náklady dosáhly částky 90 776 Kčs. Ošetrovné v plné výši uhradilo 5 chovanců, částečné 1 chovanec, ošetrovné zdarma bylo poskytnuto 1 chovanci. Náboženství chovanců uvedeno římskokatolické. Péči o chovance vykonávaly 3 řeholní sestry, z toho 2 sestry ošetrovatelky a 1 sestra administrativní pracovnice a 1 osoba jako pomocný personál.²⁸

Jiný archivní záznam o činnosti ústavu za rok 1947 obsahoval rovněž údaje o počtu a zdravotním stavu jednotlivých chovanců. Z tohoto záznamu vyplývá, že sestry premonstrátky poskytly v roce 1947 péči 9 starým a práce nezpůsobilým osobám, z nichž téměř většina byla trvale upoutána na lůžku. Každý z těchto chovanců vyžadoval stálou pomoc a ošetřování v denní i noční dobu. Tuto péči chovancům věnovaly 3 řeholní sestry. V případech, kdy k ošetrovatelskému dohledu a péči byl nutný i zákrok lékaře, byl lékař kontaktován dle nutnosti a vyžádal-li si jej chovanec.²⁹

2.2 Charitní Květův domov v období 1948–1949

Po ukončení druhé světové války se očekávalo, že země naváže na demokratické hodnoty svého předválečného uspořádání, avšak skutečnost se jevila jinak. Společnost ovlivněná válečným obdobím a uvolněním po příchodu Rudé armády se spíše přikláněla

²⁶ Státní oblastní archiv (dále SOA) Třeboň, Charitní domov pro řeholnice Radvanov (dále CHDŘ), archivní přírůstky 37/73, 58/66, nezpracováno.

²⁷ SOA Třeboň, Diecézní katolická charita České Budějovice (dále DKCH), inv. č. 13, sign. 1 b, kart. 3.

²⁸ Srov. Tamtéž.

²⁹ Srov. Tamtéž.

k ideám komunistickým a komunistická strana se tak snažila postupně uzurpovat moc ve státě. Na pozicích okresních a místních národních výborů se tato situace ukázala nejzřetelněji v souvislosti s ženskými řády.³⁰

Během prvních dvou let po únoru 1948 se komunistická vláda zaměřila na vyhranění postojů vůči církvím, především k církvi římskokatolické s největším počtem věřících. V době nastavování nových poměrů byly církevní otázkou pověřeny tzv. akční výbory Národní fronty (dále AV NF), jejichž cílem bylo ovládnout katolickou církev na všech úrovních.³¹

Krátce po únoru 1948 oznámilo Ústředí svazů katolické charity v ČSR (dále ÚSKCH) se sídlem v Praze Charitnímu Květovu domovu dopisem z 15. 4. 1948, že „*Ministerstvo soc. péče jmenovalo do Ústředí svazů katolické charity v ČSR národní správu, která má za účel vésti celostátní Ústředí charity. Přebudovati charitní organizaci za účelem jejího zjednodušení a sloučení a provádět dozor nad činností všech přímých i nepřímých složek, zapojených do Ústředí charity v Praze. Zároveň poskytnout potřebnou ochranu všem členským ústavům.*“³² Za ÚSKCH: Msgre. Eduard Oliva, v. r. - ústřední ředitel a P. Ph.Dr. Fr. Fiala, v. r. - předseda národní správy.³³

Do řízení Národní správy byli jmenováni tři národní správci: „*P. František Fiala, farář u sv. Jakuba v Praze, P. Josef Plojhar, ministr zdravotnictví a P. Josef Klouček – arcibiskupský vikář a děkan na Kladně*“.³⁴ Úkolem národních správců bylo vytvořit evidenci celkového jmění Charity pro ministerstvo sociální péče a čtvrtletně předkládat výkazy o nakládání s majetkem.³⁵

Před rokem 1948 si charitní ústavy, které patřily kongregacím, zajišťovaly vedení a obsazenost zařízení samy. Svým členským ústavům poskytovala Charita finanční

³⁰ Srov. TESARĚ, P. *Ženské řehole v období totality*. In VLČEK, V. et al. *Ženské řehole za komunismu (1948–1989): Sborník příspěvků ...*, s. 22.

³¹ Srov. Tamtéž, s. 23.

³² SOA Třeboň, CHDŘ Radvanov, archivní přírůstky 37/73, 58/66, nezpracováno.

³³ Srov. Tamtéž.

³⁴ ZELINKA, P. *Historie Charity před rokem 1990*. In *Diecézní charita Brno* [online]. Praha: Charita Česká republika, © 2015 [cit. 2015-01-23]. Dostupné na WWW: <<http://www.dchb.charita.cz/diecezni-charita-brno/historie-charity-pred-rokem-1990/>>.

³⁵ Srov. Tamtéž.

podporu k zajištění chodu ústavu. Po únoru 1948 byla takřka všechna péče placena ze státních zdrojů.³⁶

V polovině roku 1948 informovala Národní správa (dále NS) ÚSKCH charitní ústav v Květově domě o dvou úředních výnosech. Jednalo se o „*výnos ministerstva sociální péče z 10. 2. 1948, č. j. C-IV/1-8740-6/2-48*“³⁷, který byl vydán v rámci přeorganizování péče o staré osoby a dle kterého došlo ke změně původních názvů ústavů „chorobince, starobince a chudobince“ a byly nahrazeny novým označením „domovy pro přestárlé a práce neschopné“, tato úprava se týkala nejen ústavů státních, ale i zařízení pod správou Charity. Nové názvy ústavů spadajících pod správu Charity se měly odlišit přídavkem „charitní“ a směly obsahovat i název zřizovatele. Nově upravený název Charitního Květova domova zněl: „*Charitní Květův domov Sester praemonstrátek pro přestárlé a práce neschopné v Táboře*“.³⁸

Druhým důležitým dokumentem byl „*výnos ministerstva vnitra z 25. 6. 1948, č. B-2III-23/6-1948-II/T*“³⁹, který zakazoval narušující zákroky do chodu Charity. Důvodem k vydání tohoto výnosu ministrem V. Noskem byla stížnost předsedy NS ÚSKCH Dr. Fialy na ministerstvu sociální péče, že okresní národní výbory (dále ONV) a místní národní výbory (dále MNV) činí samozvané zásahy ve všech organizačních složkách Charity.⁴⁰

Výnosem vydaným ministerstvem vnitra 27. 1. 1949 byly odsouhlaseny stanovy ÚSKCH, NS v Čechách i na Moravě a byl změněn název této organizace na: „*Česká katolická charita*“ (dále ČKCH).⁴¹

³⁶ Srov. ZELINKA, P. *Historie Charity před rokem 1990*. In *Diecézní charita Brno* [online]. Praha: Charita Česká republika, © 2015 [cit. 2015-01-23]. Dostupné na WWW: <<http://www.dchb.charita.cz/diecezni-charita-brno/historie-charity-pred-rokem-1990/>>.

³⁷ SOA Třeboň, CHDŘ Radvanov, archivní přírůstky 37/73, 58/66, nezpracováno. *Reorganizace péče o přestárlé – přejmenování ústavů*. Dopis ÚSKCH, NS z 2. 6. 1948.

³⁸ Tamtéž.

³⁹ SOA Třeboň, CHDŘ Radvanov, archivní přírůstky 37/73, 58/66, nezpracováno.

. *Všem charitním pracovníkům!* ... Dopis ÚSKCH, NS (bez datace).

⁴⁰ Srov. Tamtéž.

⁴¹ SOA Třeboň, DKCH České Budějovice, inv. č. 13, sign. 1 b, kart. 4.

Pozn. Roku 1928 došlo, z podnětu charity na Moravě, ke sloučení jednotlivých charitních svazů a vzniklo Říšské ústředí Svazů charity v ČSR. Srov. Dostupné na WWW: <<http://www.dchb.charita.cz/diecezni-charita-brno/historie-charity-pred-rokem-1990/>>. Dílčí svazy charity spravovaly jednotlivé charitní ústavy přímo nebo nad nimi prováděly dohled. Patřily sem opatrovny pro děti, jesle, ústavy pro sirotky, pro chudé a nemocné, pro tělesně i mentálně postižené, pro mládež s poruchami chování a jiné. Srov. Inventář DKCH v Českých Budějovicích. In *digi.ceskearchivy.cz* [online]. Dostupné na WWW: <<http://www.digi.ceskearchivy.cz/cs/921200001000485>>.

Dle údajů V. Vaška registrovala ČKCH počátkem roku 1949 v souhrnu 370 sociálních zařízení, jež měla k dispozici asi 15 000 lůžek. Z tohoto počtu sloužilo 94 charitních domovů přestárlým a práce neschopným osobám.⁴² V tomto období plnily svou úlohu také Diecézní svazy katolické charity (dále DSKCH).⁴³

Na základě rozhodnutí NS ČKCH potvrzeného Ústředním akčním výborem Národní fronty ze dne 18. 2. 1949 byla pro Charitní Květův domov Sester premonstrátek pro přestárlé a práce neschopné v Táboře ustanovena „zmocněncem sestra představená Celestina Píchová“⁴⁴. K oprávněním a úkolům vyplývajících z této pozice patřilo provádět dohled nad chodem určeného ústavu tak, aby ústav správně dodržoval pokyny národní správy, provádět kontrolu nad hospodařením ústavu, spolupracovat se státními institucemi sociální či zdravotní správy a nekonat nic, co by neodpovídalo pravidlům lidově demokratického zřízení.⁴⁵ Všem zmocněncům ustanoveným Národní správou zaslala poté ČKCH, NS dopis z 31. 5. 1949, č. j. 10520/49-I-A s oznámením o výnosu ČKCH, dle kterého jsou povinni „složit činnický slib“⁴⁶ se svým podpisem a na přiloženém tiskopisu.⁴⁷ Zmocněnec pro Charitní Květův domov, místní sestra představená Celestina Píchová, vrátila formulář s činnickým slibem nepodepsaný s odůvodněním, že je již vázána slibem řeholním vůči svým řádovým představeným.⁴⁸

⁴² Srov. VAŠKO, V. *Neumlčená: Kronika katolické církve v Československu po druhé světové válce II.*, s. 190.

⁴³ Srov. ZELINKA, P. *Historie Charity před rokem 1990*. In *Diecézní charita Brno* [online]. Praha: Charita Česká republika, © 2015 [cit. 2015-01-23]. Dostupné na WWW: <<http://www.dchb.charita.cz/diecezni-charita-brno/historie-charity-pred-rokem-1990/>>. Pozn. DSKCH měly na starosti pečovat o ústavy včetně jejich zřizování či úprav jejich prostor, odstraňování ústavů s ukončenou činností a přemístění vybavení, přidělovat materiální zásoby, organizovat schůze, sjezdy a školení, vést záznamy o kostelních sbírkách, rušit domy patřící spolkům aj. Srov. Tamtéž. V roce 1928 byl na území československé diecéze založen, z podnětu ordináře, katolický charitativní spolek Svaz charity (milosrdné lásky), posléze Diecézní svaz katolické charity České Budějovice. Tento spolek měl v roce 1938 členství čestné, zakládající, podporující, řádné, činné a přispívající. Srov. Inventář DKCH v Českých Budějovicích. In *digi.ceskearchivy.cz* [online]. Dostupné na WWW: <<http://www.digi.ceskearchivy.cz/cs/921200001000485>>.

⁴⁴ SOA Třeboň, CHDŘ Radvanov, archivní přírůstky 37/73, 58/66, nezpracováno. *Jmenování zmocněnce*. Dopis ČKCH z 18. 2. 1949.

⁴⁵ Srov. Tamtéž.

⁴⁶ Tamtéž. Dopis ČKCH z 31. 5. 1949.

⁴⁷ Srov. Tamtéž.

⁴⁸ Srov. Tamtéž.

2.2.1 Rušivé zásahy do činnosti Charitního Květova domova

Začátkem roku 1949 se rušivé zásahy do charitní činnosti objevily i v Charitním Květově domově Sester premonstrátek pro přestárlé a práce neschopné v Táboře. Květův dům v Táboře se stal předmětem zájmu MNV v Táboře a Okresního akčního výboru (dále OAV) v Táboře. Charitnímu ústavu tak náhle hrozilo reálné nebezpečí, že dojde-li k realizování níže popsanych záměrů ze strany MNV a OAV, působení sester premonstrátek v tábořském charitním ústavu bude ukončeno a ohrožena byla i existence Charitního Květova domova samotného.

Dopisem ze 17. 3. 1949 se Kongregace sester Praemonstrátek, generální správa na Svatém Kopečku u Olomouce odvolává k Ministerstvu školství, věd a umění v Praze proti vyrozumění Krajského národního výboru (dále KNV) v Českých Budějovicích ze dne 9. 3. 1949, který nesouhlasí se založením pobočky Kongregace v Květově domě v Táboře s odůvodněním, že MNV v Táboře nedal doporučení zřídít tento charitní dům z důvodu, že ve městě se již jeden chorobinec nachází a Okresní akční výbor v Táboře nevydal sestřím potvrzení o jejich politické důvěryhodnosti.⁴⁹

Sestry premonstrátky odůvodňují svoji stížnost protiprávním jednáním úřadů, protože pobočka v Táboře fungovala už od roku 1936 („*ordinariátní souhlas ke zřízení této filiálky byl udělen 15. 7. 1936 č. j. 6392*“)⁵⁰ a domnívají se, že v tomto případě by se jednalo jen o dodatečné schválení. Dále se řeholní sestry v dopise zmiňují, že Květův dům byl Kongregaci odkázán paní Květovou za účelem zřízení charitního ústavu a upozorňují, že nová ústava z 9. 5. 1948 garantuje majetkovou svobodu. Dle původního nařízení z 13. 6. 1858 ministerstva kultu a spravedlnosti se v případě zřizování nové pobočky žádalo o stanovisko ministerstva školství, a tak se v tomto případě nepostupovalo. Kongregace byla toho názoru, že založení nové filiálky je v kompetenci církve a bude dostačující souhlas ordinariátu. Závěrem dopisu sestry premonstrátky doporučují porovnání původních a nově platných právních předpisů a podávají návrh na

⁴⁹ Srov. SOA Třeboň, DKCH České Budějovice, inv. č. 24, sign. 4 c, kart. 22. Odvolání Kongregace sester Praemonstrátek, generální správa na Sv. Kopečku u Olomouce k Ministerstvu školství, věd a umění v Praze proti výměru KNV Č.B. z 9. 3. 1949 ve věci pobočného domu v Táboře.

⁵⁰ Tamtéž.

zrušení stanoviska KNV v Českých Budějovicích a případné dodatečné povolení zřízení pobočky v Táboře.⁵¹

Dne 27. 6. 1949 oznámil písemně církevní referent ONV Tábor kultovému oddělení Krajského národního výboru (dále KNV) v Českých Budějovicích, že po obdržení dopisu od KNV v Českých Budějovicích ze dne 22. 6. 1949, ve kterém se zamítá žádost sester premonstrátek o zřízení pobočky v Táboře, navštívili církevní referent a tajemník OAV v Táboře Charitní Květův dům a zjistili, že v ústavu je umístěno 6 chovank a 1 chovanec, dále že v ústavě působí 3 sestry ošetřovatelky a žije zde služebná a kněz na penzi. Po poradě na MNV v Táboře došlo k prohlídce Domova pro přestárlé a práce neschopné v Táboře (státního zařízení), kde dle vyjádření církevního tajemníka by byla volná místa pro umístění chovanců z Charitního Květova domu a MNV s jejich přemístěním souhlasí.⁵² Další vyjádření církevního tajemníka v dopise citují: „*Máme za to, že bude nyní třeba jednat s Charitou nebo s Kongregací sester prem. o přemístění tábořských sester, které zde nebudou mít důvod k pobytu a také proto, že MNV má v úmyslu zřídit v Květově domě normální byty. Očekáváme Vaše další pokyny ve věci přemístění ošetřovanců a zlikvidování Květova domu.*“⁵³

Ve stejný den 27. 6. 1949 informuje místní sestra představená Charitního Květova domova Celestina Píchová Diecézní svaz katolické charity (dále DSKCH) v Českých Budějovicích o aktuální návštěvě zástupců Místního akčního výboru v Táboře v Charitním Květově domově a jejich sdělení, že Květův dům bude zrušen a chovanci budou umístěni do místního chudobince. Tento chystaný záměr zástupci místní samosprávy odůvodnili tím, že ve městě postačí ústav jeden.⁵⁴ Sestra místní představená se k této záležitosti v závěru dopisu vyjádřila slovy, citují: „*Ve skutečnosti ale je chudobinec přeplněn a celá řada ubohých trpících u nás napsaných čeká na přijetí.*“⁵⁵

⁵¹ Srov. SOA Třeboň, DKCH České Budějovice, inv. č. 24, sign. 4 c, kart. 22. Odvolání Kongregace sester Praemonstrátek, generální správa na Sv. Kopečku u Olomouce k Ministerstvu školství, věd a umění v Praze proti výměru KNV Č.B. z 9. 3. 1949 ve věci pobočného domu v Táboře.

⁵² Srov. Státní okresní archiv (dále SOKA) Tábor, Okresní národní výbor Tábor (dále ONV), inv. č. 1046, sign. 371, kart. 139.

⁵³ Tamtéž.

⁵⁴ Srov. SOA Třeboň, DKCH České Budějovice, inv. č. 24, sign. 4 c, kart. 22.

⁵⁵ Tamtéž.

Několik dní poté, dne 2. 7. 1949, se místní sestra představená Celestina Píchová obrací dopisem na ČKCH, NS v Praze a zpravuje ji o záměru MNV Tábor zrušit charitní ústav v Táboře a žádá ČKCH o zásah.⁵⁶

Na informace zasláné místní sestrou představenou Charitního Květova domova v Táboře reagoval předseda DSKCH v Českých Budějovicích Msgr. K. Boček písemným sdělením ze dne 6. 7. 1949 Místnímu akčnímu výboru Národní fronty v Táboře, že Charitní Květův domov sester premonstrátek v Táboře je včleněn do ČKCH, NS v Praze a podléhá její správě a ochraně dle výnosu ministerstva sociální péče a ministerstva vnitra „č. j. B-2111-26/6.1948-II-1“⁵⁷, podle něhož se zapovídá narušovat činnost charitních ústavů a jakkoliv jednat bez povolení ČKCH, NS. Tento rušivý zásah byl oznámen Ministerstvu sociální péče v Praze a Ústřednímu akčnímu výboru Národní fronty v Praze.⁵⁸

Dne 12. 7. 1949 zaslal DSKCH v Českých Budějovicích Charitnímu Květovu domovu zprávu, že ústav navštíví církevní referent KNV v Českých Budějovicích a tajemník Krajského akčního výboru (dále KAV) z Českých Budějovic.⁵⁹

V závěru roku 1949 sdělilo kultové oddělení KNV v Českých Budějovicích dopisem z 21. 12. 1949 Charitnímu Květovu domovu v Táboře a církevnímu oddělení ONV v Táboře prozatímní opatření, kterým byla činnost Charitního Květova domova v Táboře přechodně povolena. Rozhodnutí kultový referent odůvodnil tím, že ústav nevyhovuje aktuálním potřebám sociální péče a bude hledán lépe vyhovující objekt pro tyto účely. Naskytne-li se možné řešení, bude zahájeno jednání s ČKCH, NS i Kongregací sester premonstrátek na Svatém Kopečku.⁶⁰

⁵⁶ Srov. SOA Třeboň, DKCH České Budějovice, inv. č. 24, sign. 4 c, kart. 22.

⁵⁷ SOkA Tábor, Okresní národní výbor (dále ONV Tábor), inv. č. 1046, sign. 371, kart. 139.

⁵⁸ Srov. Tamtéž.

⁵⁹ Srov. SOA Třeboň, DKCH České Budějovice, inv. č. 24, sign. 4 c, kart. 22. Pozn. Z. Demel o době působení církevních tajemníků uvádí, že církevní oddělení na KNV a ONV vznikala v době před říjnem 1949, kdy byly zveřejněny tzv. „církevní“ zákony. V tomto období byli určováni do funkcí kultovní či církevní referenti, později krajszí nebo okresní církevní tajemníci. K úkolům okresního církevního tajemníka patřilo odevzdávat zprávy o poměrech v místních církvích v rámci okresu, a to v pravidelných termínech: ze začátku týdně, poté 1 x za 14 dní a později měsíčně. Srov. DEMEL, Z. *Pod dohledem církevních tajemníků: Omezování činnosti katolické církve v Československu 1945–1989 na příkladu jihočeského regionu*, s. 45–46.

⁶⁰ Srov. SOkA Tábor, ONV Tábor, inv. č. 1046, sign. 371, kart. 139. *Zatímní opatření z 21. 12. 1949.*

2.2.2 Charitní činnost ústavu v letech 1948–1949

Dle pokynů ÚSKCH, NS vydaných 28. 7. 1948 mohly charitní ústavy pro přestárle a práce neschopné a další sociální zařízení žádat o poskytnutí finanční podpory na úhradu nákladů ústavu. Ministerstvo sociální péče poskytovalo charitním ústavům finanční podporu na chod ústavu, na plánované náklady spojené se stavebními úpravami a na pořízení vybavení. Finanční podporu na úhradu nákladů souvisejících s vykonávaným zdravotním dohledem a péčí (odměna lékaře, lékařského dohledu, výkon zdravotní sestry, nákup léčiv a pomůcek pro péči, úhrady za ošetření na ambulanci a ve zdravotním ústavu) udělovalo ministerstvo zdravotnictví. Dále bylo možné získat finanční podporu na úhradu stavebních nákladů a nákup zařízení v případě, že přispěje ke zlepšení péče ústavu.⁶¹

„Zpráva o ústavní péči za rok 1948“⁶² z 6. 2. 1949 v Charitním Květově domově sester premonstrátek pro přestárle a práce neschopné v Táboře, zpracovaná pro DSKCH v Českých Budějovicích, uvádí tyto údaje: Zřizovatelem ústavu je Kongregace sester premonstrátek. Ústav měl k dispozici 7 lůžek. K 1. 1. 1949 bylo v ústavu umístěno 7 chovanců. V roce 1948 prošlo péčí ústavu celkem 9 dospělých chovanců katolického vyznání. V roce 1948 bylo v ústavu umístěno za plné ošetřovné 6 chovanců, za částečné ošetřovné 2 chovanci a 1 chovanci bylo ošetřovné poskytnuto zdarma. Počet ošetřovacích dnů 2 785, průměrný denní náklad na 1 chovance činil 40 Kčs. Řeholní personál tvořily 3 řeholní sestry, z toho 1 řeholní sestra v administrativě, 2 řeholní sestry ošetřovatelky a 1 civilní personál pomocný. Dohled lékaře byl zaručen na vyžádání.⁶³

Začátkem března 1949 byl Charitnímu Květovu domovu zaslán výměr plateb za pobyt a ošetřování od jednotlivých chovanců v ústavu, stanovený ČKCH a odsouhlasený Zemským národním výborem v Praze dne 14. 2. 1949. V domovech pro přestárle a práce neschopné byla určena platba 1 200 Kčs měsíčně na jednu osobu bydlící na třílůžkovém a vícelůžkovém pokoji; částka 1 500 Kčs měsíčně na osobu bydlící na dvoulůžkovém pokoji a 1 650 Kčs měsíčně na osobu užívající jednolůžkový pokoj. Částka za ošetřovné obsahovala náklady na stravu, topení, světlo, příspěvek na

⁶¹ Srov. SOA Třeboň, DKCH České Budějovice, inv. č. 13, sign. 1 b, kart. 3.

⁶² SOA Třeboň, DKCH České Budějovice, inv. č. 24, sign. 4 c, kart. 22.

⁶³ Srov. Tamtéž.

údržbu ložního i osobního prádla, na zdravotní ošetření kromě ošetření v nemocnici, neobsahovala daň z obrátu. Charitní ústav měl právo umožnit péči i osobám s nízkými příjmy a sociálně slabým. Těmto chovancům byly poskytnuty slevy a umožněna úhrada plateb na splátky.⁶⁴

Dle archivního dokumentu ze 17. 4. 1950 o poskytnuté péči v Charitním Květově domě za rok 1949 zde bylo ošetřeno 7 chovanců. Plné ošetřovné hradilo 5 chovanců, 1 chovanec hradil ošetřovné částečně a jednomu chovanci bylo ošetřovné poskytnuto bezplatně, bez náhrady.⁶⁵

2.3 Charitní Květův domov v Táboře v 50. letech

P. Tesař uvádí, že „na počátku léta 1950 působilo v Čechách a na Moravě 34 ženských řádů a kongregací se 7 728 řeholicemi v 522 domech, z nichž 257 patřilo jednotlivým institutům.“⁶⁶

Řeholní sestry pracovaly převážně v nemocnicích a charitních domovech pro děti, staré lidi, vážně nemocné, tělesně i duševně postižené aj. K jejich dalším činnostem patřila správa škol a ubytoven pro studenty.⁶⁷

Budovy patřící jednotlivým řádům byly terčem pozornosti státních i místních správních úřadů, a protože se tyto budovy často vyskytovaly v lokalitách zajímavých pro vojenské účely, zajímala se o ně i armáda a ministerstvo vnitra.⁶⁸ Takový případ zmiňuje S. M. Nováková, SPraem., kdy v červenci 1950 byla Kongregace sester premonstrátek na Svatém Kopečku vyzvána KNV v Olomouci uvolnit mateřinec a prostory v přízemí exercičního domu. Následně byly sestry umístěny do kláštera soustřeďujícího řeholnice v Nové Říši.⁶⁹

⁶⁴ Srov. SOA Třeboň, DKCH České Budějovice, inv. č. 13, sign. 1 b, kart. 4. ČKCH – výměr poplatků internátních a ošetřovného schválených ZNV v Praze z 14. 2. 1949 č. X-3-2539-1949.

⁶⁵ Srov. SOA Třeboň, CHDŘ Radvanov, archivní přírůstky 37/73, 58/66, nezpracováno.

⁶⁶ TESAŘ, P. *Ženské řehole v období totality*. In VLČEK, V. et al. *Ženské řehole za komunismu (1948–1989): Sborník příspěvků ...*, s. 24–25.

⁶⁷ Srov. VLČEK, V. *Procesy s řeholicemi v 50. letech*. In VLČEK, V. et al. *Ženské řehole za komunismu (1948–1989): Sborník příspěvků ...*, s. 59–60.

⁶⁸ Srov. TESAŘ, P. *Ženské řehole v období totality*. In VLČEK, V. et al. *Ženské řehole za komunismu (1948–1989): Sborník příspěvků ...*, s. 25.

⁶⁹ Srov. NOVÁKOVÁ, M. *Kongregace sester premonstrátek*. In VLČEK, V. et al. *Ženské řehole za komunismu (1948–1989): Sborník příspěvků ...*, s. 276–277.

Dle vyjádření P. J. Máry, ředitele ČKCH, z roku 1968, které zachytil V. Vaško v knize „Neumlčená, ...“, byla činnost ČKCH výrazně narušena v září 1950, kdy se odehrálo „vyklizení ženských klášterů (VŽK)“⁷⁰. Tato akce zasáhla zejména řádové sestry věnující se výuce a vzdělávání mládeže.⁷¹

Na konci roku 1950 spravovala ČKCH pouze 108 charitních domovů, jejichž celková možná obsazenost činila 7 500 lůžek pro staré a nemohoucí osoby, pro tělesně i mentálně postižené osoby dospělé i děti, které ošetřovalo 1 000 řádových sester. Posléze se k těmto ústavům přiřadily i charitní domovy pro řeholnice a duchovní.⁷²

Také po většinu roku 1950 zažívali obyvatelé Charitního Květova domova v Táboře obavy z možného přesunu ústavu. Teprve zásahem ředitele ČKCH v září 1950 na patřičných místech místní státní správy v Táboře mohly být tyto obavy dočasně zažehnány.

Právní referent ČKCH v Praze informoval dopisem z 19. 7. 1950 Diecézní katolickou charitu v Českých Budějovicích o tom, že ONV v Táboře podal návrh na přemístění Charitního Květova domova do klášterní budovy v Klokotech. ČKCH s tímto návrhem nesouhlasila a své stanovisko zaslala církevnímu oddělení KNV v Českých Budějovicích.⁷³

O chystaném přemístění Charitního Květova domova dle záměru ONV Tábor zaslala místní sestra představená Celestina Píchová dne 15. 8. 1950 zprávu řediteli ČKCH. Sdělovala mu, že i přes to, že byl ústav ze strany ČKCH ubezpečen, že nebude přemístěn, ji ústně informoval OCT v Táboře, že se přesun ústavu již chystá. Sestra představená objasňuje situaci v ústavu, kdy se podařilo po čtyřletém úsilí domoci se vyklizení prostor bývalé kožešnické dílny původním majitelem i přes opakované, ale neúčinné žádosti o zásah místních institucí. Uvolněné přízemní prostory ústavu se začaly upravovat tak, aby splňovaly hygienické podmínky, a nyní se měl Charitní Květův ústav přestěhovat do prostor, které se sestře představené jeví ještě více nevyhovující. V závěru dopisu se sestra představená dotazuje, cituji: „Z jakého důvodu má zájem ONV na vystěhování ústavu?“⁷⁴ a žádá ČKCH o učinění nápravy.⁷⁵

⁷⁰ VAŠKO, V. *Neumlčená: Kronika katolické církve v Československu po druhé světové válce II.*, s. 191.

⁷¹ Srov. Tamtéž, s. 191.

⁷² Srov. Tamtéž, s. 191.

⁷³ Srov. SOA Třeboň, DKCH České Budějovice, inv. č. 13, sign. 1 b, kart. 4.

⁷⁴ SOA Třeboň, DKCH České Budějovice, inv. č. 24, sign. 4 c, kart. 22.

⁷⁵ Srov. Tamtéž.

Na základě výše zmíněného oznámení sestry Celestiny Píchové (z 15. 8. 1950) požádal ředitel ČKCH církevního tajemníka ONV v Táboře s. Volfa, aby se zasadil svým působením na ONV v Táboře, aby se od plánu na přesunutí Charitního Květova domova odstoupilo.⁷⁶ Dle mínění ředitele J. Máry by bylo potřeba naopak tuto charitní péči v okrese Tábor rozšířit a k tomu dodává, citují: „Navštívil jsem Květův dům již dvakrát a přesvědčil jsem se, že sestry premonstrátky pečují s opravdovou láskou o trpící a přestárlé ženy.“⁷⁷

Okresní církevní tajemník v Táboře ujistil ředitele ČKCH svým dopisem z 9. 9. 1950, že pokud bude v jeho moci, tak k přesunutí Charitního Květova domova do Klokot nedojde.⁷⁸

O vnitřních dispozicích a činnosti Charitního Květova domova vypovídá dotazník zpracovaný místní sestrou představenou pro ONV v Táboře z 30. 10. 1950. Vlastníkem domu je uvedena Kongregace Sester III. řádu sv. Norberta na Svatém Kopečku. Představenou domu vykonávala řeholní sestra Celestina Píchová. Dům je popisován jako dvoupatrový, postavený v roce 1905. V domě se nacházel vodovod, rozvod elektřiny, k dispozici byla pračka. Dům neměl zavedeno ústřední topení. Obytná plocha činila 216,85 m² a příslušenství 67,4 m². Ústav měl kapacitu k 1. listopadu 1950, po úpravě prostor v přízemí domu, 13 lůžek pro chovance (představující obytnou plochu 156 m²) a 5 lůžek pro zaměstnance, z toho 4 sestry ošetřovatelky a 1 pomocný personál, (představují plochu 51 m²). K ústavu náležela zahrada o rozloze 392 m².⁷⁹

O řeholnicích v Charitním Květově domově se v situační zprávě z roku 1950 vyjadřoval OCT takto, citují: „Květův domov. Představená Cel. Píchová, starší řádová sestra, velmi citlivá, velmi těžké ji ohodnocovat. Pro ně existuje jen jejich nemocní, kostel a nyní budou spokojeny, až budou Klokoty někomu přiděleny. Od rozmluvy s nimi si nic jiného nevybere a o ničem jiném nehovoří. Se svými chovanci mají mnoho práce, je jich na ně málo.“⁸⁰

Dne 11. 7. 1951 oznamoval ústřední ředitel ČKCH Charitnímu Květovu domovu, že Státní úřad pro věci církevní (dále SÚC) rozhodl o zrušení národní správy nad

⁷⁶ Srov. SOkA Tábor, ONV Tábor, inv. č. 1046, sign. 371, kart. 139.

⁷⁷ Tamtéž.

⁷⁸ Srov. Tamtéž.

⁷⁹ Srov. Tamtéž.

⁸⁰ Tamtéž.

ČKCH a byla založena nová složka, „Ústřední výbor ČKCH“⁸¹. Jmenování zmocněnce pro charitní domov tak pozbylo odůvodnění. Dohled nad charitním ústavem bude vykonávat přímo ČKCH.⁸²

Dle J. Tesaře se napětí mezi státem a komunitami řeholnic projevilo při volbách do národních výborů (dále NV) a národního shromáždění (dále NS) v roce 1954. Při volbách do NV činila volební účast všech řeholnic, majících oprávnění volit, i přes značnou volební agitaci jen 57,3 %.⁸³

Při volbách do NS (již záměrně bez větších kampaní) se voleb účastnilo z celkového počtu 6 808 řádových sester na českém území 86,4 %. Z toho volební účast v domovech ČKCH činila 95 %. Avšak ve volebních urnách se často objevovaly přeškrtnuté volební lístky, prázdné lístky apod.⁸⁴

Průběh voleb v Charitním Květově domově v Táboře zachycuje situační zpráva OCT v Táboře takto, cituji: „V Květově domově v Táboře vítaly přicházející volební komisi a zdálo se, že je vše v pořádku. Ve skutečnosti bylo v této urně většina přeškrtnutých lístků, takže volily záporně. Vliv patrně na tom měl P. Kartšovský, který se zde ubytoval a nezměnil svůj postoj k lidově demokratickému zřízení, který měl v Prčicích u Sedlce jako důchodce.“⁸⁵

V roce 1955 zasáhly do činnosti charitního ústavu „Směrnice pro výkon odborného dozoru nad domovy důchodců spolku Česká katolická Charita, církví a náboženských společností“⁸⁶ z 20. 8. 1955, dle kterých se Státní úřad důchodového zabezpečení v Praze stal odborným dohledem nad charitními domovy ve správě ČKCH. Tento dohled prováděl SÚC přes odbory sociálního zabezpečení na ONV a MNV. Zároveň byly charitní ústavy nově přejmenovány na „domovy důchodců“⁸⁷. Tyto původní charitní domovy zůstaly i po této změně včleněny pod správu ČKCH. Nově byly stanoveny podmínky pro příjem chovanců do charitních ústavů. Od 1. 10. 1955 charitní ústavy již nemohly přijímat žádosti o pobyt v ústavu ani uskutečnit přijetí chovance do

⁸¹ SOA Třeboň, CHDŘ Radvanov, archivní přírůstky 37/73, 58/66, nezpracováno.

⁸² Srov. SOA Třeboň, CHDŘ Radvanov, archivní přírůstky 37/73, 58/66, nezpracováno.

⁸³ Srov. TESAR, P. *Ženské řehole v období totality*. In VLČEK, V. et al. *Ženské řehole za komunismu (1948–1989): Sborník příspěvků ...*, s. 34–35.

⁸⁴ Srov. Tamtéž, s. 37.

⁸⁵ SOkA Tábor, ONV Tábor, inv. č. 1309, sign. 290, kart. 241.

⁸⁶ SOA Třeboň, DKCH České Budějovice, inv. č. 13, sign. 1 b, kart. 5.

⁸⁷ Tamtéž.

ústavu. Tato kompetence přešla nově na úřady Diecézní katolické charity (dále DKCH) či krajské pobočky Charity.⁸⁸

2.3.1 Charitní činnost ústavu v 50. letech

O poskytnutých sociálních službách zasílal Charitní Květův domov v průběhu 50. let zprávy v pravidelných čtvrtletních a později měsíčních intervalech DKCH v Českých Budějovicích. Například za I. čtvrtletí 1950 oznamoval charitní domov tyto údaje: Charitní Květův ústav byl dán do provozu 1. 11. 1936. V období I. čtvrtletí 1950 měl 7 obsazených lůžek. Ústav měl 4 zaměstnance, z toho 3 řádové sestry a 1 pomocnou sílu.⁸⁹

Ve zprávě z 28. 12. 1950 Charitní Květův domov sděluje, že téměř všichni chovanci bydlí na jednolůžkovém pokoji. Z velké části jsou trvale upoutáni na lůžku a vyžadují pomoc ošetřovatelek s osobní hygienou i podáváním jídla.⁹⁰

Dle požadavku ONV v Táboře podával charitní ústav měsíčně zprávy o zajištění kulturní činnosti chovancům v ústavu. Ve zprávě za srpen 1950 ústav sděluje, že chovanci se věnovali četbě denního tisku, časopisů, poslechu rozhlasových pořadů. Dle možností sledovali promítání filmů, divadelních představení apod. Chovancům bude opatřena nová vyhovující literatura.⁹¹

Zajištění potřebných potravin, textilií, obuvi, podlahových krytin pro charitní ústav bylo možné pořídit (dle pokynů ČKCH) buď koupí na „body“ nebo volně v prodeji. Potravinu určené pro sociální ústavy bylo možné opatřit na pobočkách Velkodistribučního podniku v Praze. Pouze tkaniny pro ušití pracovních oděvů, obuv a podlahové krytiny bylo možné získat na přiděl od ČKCH.⁹²

Charitnímu Květovu domovu byl v roce 1951 přidělen městský lékař MUDr. Dědina, který do ústavu přicházel jednou týdně na více než hodinu a také po domluvě v naléhavých případech.⁹³

V květnu 1951 oznamoval radě Místního národního výboru v Táboře (dále MNV) předseda DKCH v Českých Budějovicích P. M. Trdla, že ČKCH má záměr rozšířit

⁸⁸ Srov. SOA Třeboň, DKCH České Budějovice, inv. č. 13, sign. 1 b, kart. 5.

⁸⁹ Srov. SOA Třeboň, CHDŘ Radvanov, archivní přírůstky 37/73, 58/66, nezpracováno.

⁹⁰ Srov. Tamtéž.

⁹¹ Srov. Tamtéž.

⁹² Srov. Tamtéž. *Oběžník – pokyny pro obstarávání textilií, linolea, obuvi, potravin.*

⁹³ Srov. SOA Třeboň, DKCH České Budějovice, inv. č. 24, sign. 4 c, kart. 22. *Ústavní lékař.*

kapacitu míst pro žadatele o umístění v Charitním Květově domově o 10–15 lůžek. K tomu bylo zapotřebí, aby byly uvolněny prodejní prostory v přízemí ústavu, kde se nacházely provozovny dvou nájemců. MNV byl požádán, aby těmto nájemcům poskytl prostory náhradní.⁹⁴

Postupnou adaptací uvolněných prodejních prostor v přízemí Květova domu byla ošetrovatelská péče v charitním domově koncem roku 1951 poskytnuta již 13 chovancům. Kapacita ústavu činila 14 lůžek. Celkově bylo v roce 1951 v ústavu ošetřeno 19 dospělých chovanců, z toho: 18 žen (katolického vyznání) a 1 muž (jiného vyznání). 5 chovanců – žen bylo trvale upoutaných na lůžku. Plné ošetrovné uhradilo 17 chovanců, částečné 1 chovanec, zdarma poskytnuto jednomu chovanci. Ošetrovné, které nemohlo být plně uhrazeno chovanci, doplatila ČKCH. Počet ošetrovacích dnů činil 6 800 za rok.⁹⁵

Situační zpráva OCT z 13. 3. 1952 o Charitním Květově domově sděluje, cituji: „Charitní domov pro přestárlé a práce neschopné - Květův dům v Táboře. Zde jest pět sester řádu sv. Norberta a jedna služebná. Představenou jest zde Františka Píchová. Řeholním jménem Coelestina. Jest zde 25 chovanců a to žen. I zde jsou sestry plně zaměstnané.“⁹⁶

Ze situačních oznámení o ošetrovatelské péči Charitního Květova domova v Táboře zasílaných DKCH v Českých Budějovicích v průběhu let 1955–1958 vyplývá: Ošetrovatelská péče byla poskytována v průměru 30 chovancům, z nichž bylo 29 žen a 1 muž. V ústavu bylo zaměstnáno v období let 1955–1956 7 řeholních sester, v období 1957–1958 8 sester premonstrátek.⁹⁷

Situační zpráva k 30. 11. 1955 se zmiňuje, že řeholní sestry odpracovaly 580 hodin práce přesčas v rámci pracovních brigád.⁹⁸

⁹⁴ Srov. SOA Třeboň, DKCH České Budějovice, inv. č. 24, sign. 4 c, kart. 22. Dopis rady MNV Tábor z 11. 5. 1951.

⁹⁵ Srov. SOA Třeboň, CHDŘ Radvanov, archivní přírůstky 37/73, 58/66, nezpracováno. Ústavní péče – rozvrstvení a pohyb chovanců k 31. 12. 1951.

⁹⁶ SOkA Tábor, ONV Tábor, inv. č. 1309, sign. 290, kart. 241.

⁹⁷ Srov. SOA Třeboň, DKCH České Budějovice, inv. č. 24, sign. 4 c, kart. 22. *Pohyb chovanců a zaměstnanců stav k 30. 11. 1955. Situační zpráva 2/1956. Seznam pracovníků a výkaz práce v DD k 15. 4. 1958.*

Srov. SOA Třeboň, DKCH České Budějovice, inv. č. 14, sign. 1 c, kart. 7. *Situační zpráva za 12/1957.*

⁹⁸ Srov. SOA Třeboň, DKCH České Budějovice, inv. č. 24, sign. 4 c, kart. 22. *Pohyb chovanců a zaměstnanců stav k 30. 11. 1955.*

Dle situační zprávy za listopad 1958 z 4. 12. téhož roku provedli v ústavu úřední návštěvu zástupci ČKCH, DKCH v Českých Budějovicích a ONV Tábor.⁹⁹

Díky archivním dokumentům obsahujících výkaz zaměstnanců a jejich pracovní náplň v Domově důchodců (Květově domě) v Táboře k 15. 4. 1958 a dle jmenného seznamu řeholních sester pro účely národního pojištění k 1. 11. 1951 bylo možné se dozvědět více údajů o jednotlivých řeholních sestrách premonstrátkách, které působily ve sledovaném období roků 1951–1958 v Charitním Květově domově.¹⁰⁰

Sestra Celestina Františka Píchová (1906): Dle dokumentu z roku 1951 byla t. č. místní sestrou představenou Charitního Květova domova v Táboře a zároveň kvalifikovanou sestrou ošetřovatelkou. K pracovní náplni sestry C. Píchové patřilo provádět veškeré administrativní úkony související s chodem ústavu v jeho rámci i navenek, dále vařit všem chovancům i personálu, také ošetřovala nemocné a vykonávala noční dohled nad chovanci.¹⁰¹ Dle dokumentu z roku 1958 byla sestra C. Píchová vedoucí odpovědnou pracovnící domova a měla na starosti finanční záležitosti ústavu.¹⁰²

Sestra Terezie Albína Jašková: Dle dokumentu z roku 1958 pracovala v Domově důchodců Tábor (původně Charitním Květově domově) jako účetní a prováděla veškeré úkony související s účetnictvím a administrativou.¹⁰³

Sestra Damiana Růžena Vintrichová (1919): Dle dokumentu z roku 1951 byla ošetřující sestrou. Sestra Damiana vykonávala všechny domácí práce, pravidelně uklízela pokoje chovanců, sester a ostatní prostory ústavu, zajišťovala praní prádla ústavu a byla výpomocnou ošetřovatelkou a pověřena dohledem v noční době.¹⁰⁴

Sestra Pavlína Žofie Pytlíčková (1899): Dle dokumentu z roku 1951 byla ošetřující sestrou, měla na starosti žehlení a mandlování prádla pro domov, jeho správkou a byla

⁹⁹ Srov. SOA Třeboň, DKCH České Budějovice, inv. č. 24, sign. 4 c, kart. 22. *Situační zpráva 11/1958 z 4. 12. 1958.*

¹⁰⁰ Srov. SOA Třeboň, DKCH České Budějovice, inv. č. 24, sign. 4 c, kart. 22.

Srov. SOA Třeboň, CHDŘ Radvanov, archivní přírůstky 37/73, 58/66, nezpracováno.

¹⁰¹ Srov. SOA Třeboň, CHDŘ Radvanov, archivní přírůstky 37/73, 58/66, nezpracováno.

¹⁰² Srov. SOA Třeboň, DKCH České Budějovice, inv. č. 24, sign. 4 c, kart. 22.

¹⁰³ Srov. Tamtéž.

¹⁰⁴ Srov. SOA Třeboň, CHDŘ Radvanov, archivní přírůstky 37/73, 58/66, nezpracováno.

výpomocnou ošetřovatelkou.¹⁰⁵ Dle dokumentu z roku 1958 ještě obstarávala úklid a zdobení ústavní kaple.¹⁰⁶

Sestra Jiřina Alžběta Audová: Dle dokumentu z roku 1958 ošetřovatelka starající se o 10 chovanců domova (4 osoby byly ležící, z nichž 2 úplně bezmocné), zároveň těmto chovancům přinášela jídlo. Zajišťovala úklid a otop pro 6 menších místností ve druhém patře.¹⁰⁷

Sestra Terezie Žofie Šošková: Dle dokumentu z roku 1958 ošetřovatelka starající se o 7 chovanců domova (z nichž 6 úplně bezmocných), zároveň těmto chovancům přinášela jídlo. Zajišťovala úklid a otop pro 1 velký pokoj.¹⁰⁸

Sestra Blažena Zdislava Stoklasová: Dle dokumentu z roku 1958 ošetřovatelka starající se o 6 chovanců domova (5 osob bylo ležících, z nichž 2 úplně bezmocné), zároveň těmto chovancům přinášela jídlo. Zajišťovala úklid a otop 2 pokojů.¹⁰⁹

Sestra Bohumila Anna Rozmanová: Dle dokumentu z roku 1958 ošetřovatelka starající se o 9 chovanců domova (3 osoby byly ležící), zároveň těmto chovancům přinášela jídlo. Zajišťovala úklid a otop 2 pokojů a současně vypomáhala při praní, žehlení a úklidu ústavu.¹¹⁰

Sestra Agatha Marie Oberfalcerová (1906): Dle dokumentu z roku 1951 diplomovaná sestra – ošetřovatelka, trvale vykonávala činnost ošetřovatelky v denních i nočních službách.¹¹¹ Dle dokumentu z roku 1958 sestra Agatha vykonávala v domově krejčovské práce, zhotovovala ložní prádlo a oděvy chovancům i personálu. Vypomáhala s ošetřovatelstvím, měla na starosti zdravotní dokumentaci chovanců a léčiva ústavu.¹¹²

S. Martina Žofie Křeanová (r. 1919): Dle dokumentu z roku 1951 sestra ošetřovatelka, její pracovní náplň měla stejný obsah jako u sestry Damiany R. Vintrichové (viz výše).¹¹³

¹⁰⁵ Srov. SOA Třeboň, CHDŘ Radvanov, archivní přírůstky 37/73, 58/66, nezpracováno.

¹⁰⁶ Srov. SOA Třeboň, DKCH České Budějovice, inv. č. 24, sign. 4 c, kart. 22.

¹⁰⁷ Srov. SOA Třeboň, DKCH České Budějovice, inv. č. 24, sign. 4 c, kart. 22.

¹⁰⁸ Srov. Tamtéž.

¹⁰⁹ Srov. Tamtéž.

¹¹⁰ Srov. Tamtéž.

¹¹¹ Srov. SOA Třeboň, CHDŘ Radvanov, archivní přírůstky 37/73, 58/66, nezpracováno.

¹¹² Srov. SOA Třeboň, DKCH České Budějovice, inv. č. 24, sign. 4 c, kart. 22.

¹¹³ Srov. SOA Třeboň, CHDŘ Radvanov, archivní přírůstky 37/73, 58/66, nezpracováno.

Sestra představená, t. č. vedoucí Domova důchodců (původně Charitního Květova domova) C. Píchová v závěru dokumentu z roku 1958 popisuje, jakým dalším činnostem kromě ošetřovatelství se sestry musí věnovat, aby byl zajištěn chod domova. Ne zcela bez námahy byly běžné činnosti domova, jako bylo sušení prádla, které se nosilo a odnášelo z půdy do přízemí k žehlení, a také topení. V domově nebylo instalované ústřední topení a sestry nosily otop ze sklepa do 6 místností ve 2. patře, do 4 místností a kuchyně v 1. patře a 5 místností v přízemí, současně se musela ohřát voda na umytí nádobí a úklid. Více než polovina chovank (Dle situační zprávy za prosinec 1957 bylo v ústavu 32 chovanců.)¹¹⁴ byla trvale upoutána na lůžku, z toho 10 osob bylo zcela bezmocných. Pouze 2 ženy na oddělení dokázaly pomoci s mytím nádobí. Každá sestra pracovala od ranních 7 hod. do 19 hod. večer, s polední 2 hod. pauzou. Sestry se střídaly při výkonu nočních služeb a při výpomoci v prádelně. Sestra představená podotýkala, že řeholní sestry nebyly všechny plně zdravé a se všemi pracemi si společně pomáhaly.¹¹⁵

Archivní dokument ze dne 26. 1. 1953, z fondu o DKCH v Českých Budějovicích, obsahuje pokyny ČKCH ohledně úpravy daně ze mzdy. Z dokumentu je patrné, že řeholní sestry pobíraly místo mzdy tzv. „vestiář“ (uhrazení naturálních hodnot vč. bydlení). Hrubý vestiář sestry představené činil 2 900 Kčs měsíčně, po odečtení daně a naturálních hodnot vč. bydlení, bylo sestře vypláceno 1 500 Kčs. Ostatní sestry pobíraly hrubý vestiář ve výši 2 290 Kčs, po odpočtu zákonných plateb, naturálií a poplatků za bydlení jim bylo vypláceno 1 000 Kčs. Hrubou mzdu pobírala slečna Klimková (pomocný personál) v částce 1 750 Kčs, po odpočtu daně a naturálií vč. bytu, činila mzda k vyplacení 574 Kčs.¹¹⁶

2.3.2 Charitní domov či místo internace?

Tato podkapitola zachycuje chod Domova důchodců, dříve Charitního Květova domova, v letech 1958–1959, který poskytoval domov nejen starým a nemocným osobám, ale který se také stal, z nařízení vládních činitelů, místem nuceného pobývání význačných duchovních osobností.

¹¹⁴ Srov. SOA Třeboň, DKCH České Budějovice, inv. č. 14, sign. 1 c, kart. 7.

¹¹⁵ Srov. SOA Třeboň, DKCH České Budějovice, inv. č. 24, sign. 4 c, kart. 22.

¹¹⁶ Srov. Tamtéž.

Kronika sester premonstrátek ze Svatého Kopečka u Olomouce zachycuje v Domově důchodců v Květově domě v Táboře koncem roku 1958 nečekané zvraty. Sestry premonstrátky popisují, že v závěru měsíce listopadu 1958 se do domova dostavili činitelé zastupující ČKCH a státní správu. (Dle situační zprávy pro DKCH v Českých Budějovicích se jednalo o zástupce Ministerstva školství a kultury (dále MŠK) a sociálně – zdravotní komise ONV v Táboře.)¹¹⁷ Tito zástupci rozhodli, že čtyři obyvatelky domova budou přestěhovány do okolních domovů důchodců a že ve dvou uvolněných pokojích pro nové spolubydlící má být obnoven nábytek.¹¹⁸

Zástupci ČKCH, DKCH v Českých Budějovicích a církevního oddělení na MŠK v Praze se v Domově důchodců v Květově domě v Táboře opět sešli 6. prosince 1958, aby ustanovili nového vedoucího domova. Do té doby tuto pozici zastávala místní sestra představená Celestina Píchová.¹¹⁹ Podle provozní zprávy Domova důchodců v Táboře za prosinec 1958 z 8. 1. 1959 byl toho dne jmenován novým vedoucím domova pan Karel Roubín.¹²⁰ Zároveň byl v ten den na místě sepsán „*Protokol o předání Domova důchodců České katolické Charity v Táboře, kraj České Budějovice*“¹²¹ mezi předávající dosavadní vedoucí S. Celestinou Píchovou a přijímajícím – novým vedoucím domova p. Karlem Roubínem.¹²²

Během roku 1959 Domov důchodců v Květově domě v Táboře navštívili zástupci ČKCH, DKCH, církevního oddělení ONV, KNV a MŠK.¹²³ Nový vedoucí domova byl pověřen sepsáním soukromého vlastnictví používaného ústavem a osobního vlastnictví sester premonstrátek i obyvatelů domova.¹²⁴

V archivním dokumentu z 11. 11. 1959 informuje Náboženská matice v Praze finanční odbor rady ONV v Táboře o rozhodnutí MŠK „*č. j. 49531/59 z 2. 11. 1959*“¹²⁵, podle něhož byla nemovitost v Táboře č. p. 868 ve vlastnictví Kongregace Sester III. řádu sv. Norberta vymezena pro specifické záměry MŠK. Náboženská matice žádala

¹¹⁷ Srov. SOA Třeboň, DKCH České Budějovice, inv. č. 24, sign. 4 c, kart. 22. *Situační zpráva za 11/1958 z 4. 12. 1958.*

¹¹⁸ Srov. Kronika Kongregace sester premonstrátek na Svatém Kopečku u Olomouce. Nečíslována.

¹¹⁹ Srov. Tamtéž.

¹²⁰ Srov. SOA Třeboň, DKCH České Budějovice, inv. č. 24, sign. 4 c, kart. 22.

¹²¹ Tamtéž.

¹²² Srov. Tamtéž.

¹²³ Srov. Tamtéž.

¹²⁴ Srov. SOA Třeboň, CHDŘ Radvanov, archivní přírůstky 37/73, 58/66, nezpracováno.

¹²⁵ SOKA Tábor, ONV Tábor, inv. č. 1885, sign. 463/4, kart. 815.

ONV Tábor, aby se v jednání dle vládního nařízení č. 15/1959 Sb.¹²⁶ již nepostupovalo.¹²⁷

2.3.2.1 Příchod světicího biskupa trnavského Michala Buzalky a novoříšského premonstrátského opata Augustina Machalky

V kronice sester premonstrátek se uvádí, že byl v noční hodinu 11. 12. 1958 do Domova důchodců v Květově domě dopraven očekávaný nový obyvatel. Byl jím slovenský světicí biskup trnavský Michal Buzalka, který byl do tábořského Květova domu přesunut z Domova důchodců v Děčíně, kde pobýval po propuštění z trestu politického věznění, který mu byl ze zdravotních důvodů v roce 1956 přerušen.¹²⁸

Dle životopisných údajů biskupa M. Buzalky ve sborníku příspěvků R. Letze a I. A. Petranského byl tento slovenský biskup na základě rozhodnutí vládních činitelů v roce 1950 zatčen. Dne 15. 1. 1951 se konal již předem ovlivněný soudní proces, který nad obžalovaným biskupem M. Buzalkou a slovenskými biskupy „*J. Vojtaššákem a P. Gojdičem*“¹²⁹ (z trestných činů vojenské zrady, velezrady, špionáže a úkladů proti republice) vynesl trestní rozsudek k odnětí svobody na doživotí a zabavení majetku. Výše trestu byla v roce 1955 upravena na 25leté odnětí svobody.¹³⁰

Ve svém příspěvku do sborníku o biskupu Michalu Buzalkovi I. A. Petranský zachycuje slova Mons. M. Buzalky, kterými si posteskl krajanům ze Svätého Antona, kteří jej v roce 1958 navštívili v Květově domě v Táboře: „*Aj do toho kufrika ma môžete poskladať, len by som ešte raz chcel vidieť tú moju rodnú dedinu a hrob mojich rodičov. Ale keď ináč nie, tak po smrti tam určite pridem.*“¹³¹

Za několik měsíců přivítal Domov důchodců v Květově domě v Táboře další církevní osobnost. Dne 24. 3. 1959 se stal novým příchozím novoříšský premonstrátský

¹²⁶ Srov. Vládní nařízení č. 15 ze dne 6. 3. 1959. In *Sbírka předpisů 1959, částka 8. ESIPA.cz* [online]. Hradec Králové: ESIPA s.r.o., © 2010 [cit. 2015-02-04]. Dostupné na WWW:<<http://www.esipa.cz/sbirka/sbsrv.dll/sb?DR=SB&CP=1959s015>. *Vládní nařízení o opatřeních týkajících se některých věcí užívaných organizacemi socialistického sektoru.*

¹²⁷ Srov. SOKA Tábor, ONV Tábor, inv. č. 1885, sign. 463/4, kart. 815.

¹²⁸ Srov. Kronika Kongregace sester premonstrátek na Svatém Kopečku u Olomouce. Nečíslována.

¹²⁹ Srov. BALÍK, S.; HANUŠ, J. *Katolická církev v Československu 1945–1989*, s. 79.

¹³⁰ Srov. *Biskup Michal Buzalka: Zborník príspevkov z vedeckej konferencie pri príležitosti 40. výročia úmrtia Michala Buzalku, ktorá sa konala v Bratislave 7. decembra 2001.* LETZ, R.; PETRANSKÝ I. A. et al., s. 166.

¹³¹ PETRANSKÝ, I. A. *Kňazské a biskupské puosobenie Michala Buzalku.* In LETZ, R. ; PETRANSKÝ I. A. et al.. *Biskup Michal Buzalka: Zborník príspevkov ..., s. 78. Zvukový záznam. Rozhovor s Annou Koreňovou. Svätý Anton, 22. 10. 2001.*

opat Augustin Machalka. V den příchodu se prý srdečně přivítal s biskupem M. Buzalkou i P. A. Kartšovským, který vykonával duchovního správce sester premonstrátek v Květově domě až do jeho odchodu v červenci 1959 do Charitního domova pro duchovní v Senohrabech. Po P. Kartšovském převzal tuto duchovní službu opat A. Machalka.¹³² J. Cvrček ve své bakalářské práci o opatu A. Machalkovi uvádí, že P. A. Machalka byl umístěn do Domova důchodců v Květově domě v Táboře po podmíněném propuštění z vězení dne 10. 3. 1959.¹³³ Mezitím nedlouho pobýval u své sestry v Ústí na Přerovsku.¹³⁴ V údajích kroniky sester premonstrátek byl opat A. Machalka veden jako zaměstnanec domova od konce června 1959.¹³⁵

Opat Augustin Machalka byl obětí prvního velkého soudního procesu proti řeholníkům v roce 1950 řízeného zástupci státní moci. Podle údajů V. Vlčka byl A. Machalka zatčen 3. 2. 1950 v souvislosti s tzv. číhošťským zázrakem. Byl převezen a vyšetřován ve vazbě ve Valdicích a v Bartolomějské ulici v Praze. Byl umístěn na samotkách bez možností se najíst či napít a nucen k nepřetržité chůzi.¹³⁶

Výsledek soudního procesu s deseti řeholníky, vč. opata A. Machalky a téměř všemi obžalovanými z rozvracení lidově demokratického zřízení, velezrady, vyzvědačství, přechovávání zbraní aj. byl vynesen 5. 4. 1950. Pro opata A. Machalku zněl trest odnětí svobody na 25 let.¹³⁷

2.4 Charitní domov pro řeholnice v Táboře v 60. letech

Jak uvádí J. Tesař, rok 1960 znamenal určitý předěl v otázce existence církví v době totalitního zřízení. Výsledkem stabilizace státní moci bylo vyhlášení nové ústavy. Plánované záměry vládních činitelů z let minulých vůči nepohodlným režimu v tu dobu již byly uskutečněny, a tak nastalo období pozvolného zmírňování (např. plánování reorganizace hospodářství apod.), které však nevedlo k ukončení snahy o potlačení náboženství, nýbrž to bylo spíše trpěno do předem stanovené míry.¹³⁸

¹³² Srov. Kronika Kongregace sester premonstrátek na Svatém Kopečku u Olomouce. Nečíslována.

¹³³ Srov. CVRČEK, J. *Augustin Machalka: „Poslední opat“ novoríšského kláštera (1906–1996)*, s. 71.

¹³⁴ Srov. Tamtéž, s. 78.

¹³⁵ Srov. Kronika Kongregace sester premonstrátek na Svatém Kopečku u Olomouce. Nečíslována.

¹³⁶ Srov. VLČEK, V. *Perzekuce mužských řádů a kongregací komunistickým režimem 1948–1964*, s. 63.

¹³⁷ Srov. Tamtéž, s. 67.

¹³⁸ Srov. TESAŘ, P. *Ženské řehole v období totality*. In VLČEK, V. et al. *Ženské řehole za komunismu (1948–1989): Sborník příspěvků ...*, s. 42.

K příležitosti jubilea 15 let od osvobození Československa byla prezidentem A. Novotným oznámena v květnu 1960 prezidentská milost, která ukončila i mnohaletá věznění velkého počtu kněžích, členů řádů i biskupů.¹³⁹

Rokem 1960 odstartovaly i podstatné změny v činnosti Domova důchodců v Květově domově v Táboře. Dopisem ČKCH z 23. 12. 1959 byl ústav v Květově domě v Táboře vyrozuměn o chystaných změnách ve správě sociálních ústavů spadajících pod ČKCH. Dle nařízení vlády z 9. 12. 1959 přešly tyto ústavy od ledna 1960 pod správu národních výborů. Výjimku tvořily charitní domovy pro řeholnice a duchovní. Touto výjimkou se stal také Domov důchodců v Květově domě, který byl od 1. ledna 1960 vymezen pro řádové sestry - důchodkyně. Dle sdělení ČKCH měli být laičtí obyvatelé Květova domova plánovitě přestěhováni do jiných ústavních zařízení dle pokynů ONV v Táboře.¹⁴⁰

V polovině května 1960 obdržel Charitní domov pro řeholnice v Květově domě v Táboře návrh rady ONV v Táboře přemístit charitní ústav z Květova domu do tábořského domu č. p. 315 v Převrátílské ulici. ONV uvedlo jako důvod k tomuto přemístění, že charitní domov je nyní na rušném místě, což není vhodné prostředí pro staré lidi. Na základě vzešlých požadavků by naopak prostory v přízemí domu mohly být využity pro prodej a prostory v patrech na byty. Za tímto účelem bylo navrženo koncem května svolání schůze se zástupci ČKCH, charitního domova, církevního oddělení na ONV v Táboře.¹⁴¹

Navrhované jednání rady ONV Tábor ze 17. 5. 1960 ve věci přemístění Charitního domova pro řeholnice z Květova domu do náhradního objektu v Převrátílské ulici v Táboře se uskutečnilo 25. 5. 1960 na ONV Tábor. Ministerstvo školství a kultury se k tomuto jednání vyjádřilo dopisem z 13. 7. 1960 adresovaným odboru školství a kultury rady ONV Tábor. MŠK sdělovalo, že navrhovaný náhradní dům v Převrátílské ulici v Táboře je užíván k armádním účelům a nebude patrně k dispozici ve stanoveném navrhovaném termínu přemístění. Dále MŠK podotklo, že OV KSČ v Táboře má zamítavý postoj obecně situovat charitní domov pro řeholnice do Tábora. Dále cituji: „Je třeba ještě upozornit na to, že ústav v Táboře slouží v dohodě s ministerstvem vnitra

¹³⁹ Srov. VLČEK, V. *Perzekuce mužských řádů a kongregací komunistickým režimem 1948–1964*, s. 41.

¹⁴⁰ Srov. SOA Třeboň, CHDŘ Radvanov, archivní přírůstky 37/73, 58/66, nezpracováno.

¹⁴¹ Srov. Tamtéž. Dopis rady ONV Tábor z 17. 5. 1960.

*m. j. též mimořádným a speciálním účelům.*¹⁴² Vzhledem k tomu, že byl ústav v Květově domě vyčleněn nařízením vlády č. 1047 z 9. 12. 1959 pro ČKCH, MŠK nesouhlasilo s jeho zrušením pod podmínkou, že bude charitní domov přestěhován do jiných prostor mimo město Tábor a navrhovalo např. Soběslav či zámek v Ratibořských Horách.¹⁴³

Dle provozní zprávy charitního domova v Květově domě proběhlo ve druhém čtvrtletí 1960 umístění 10 obyvatelk v rámci jejich plánovaného přemístování z Květova domu do jiných ústavů.¹⁴⁴

Kronika sester uvádí, že v červnu roku 1961 došlo k jednání zástupců ONV Tábor a ČKCH, kteří dospěli k dohodě, že Květův dům případně ONV v Táboře a charitní domov řeholnic se přestěhuje, včetně mladých stromků na zahradě ústavu, do náhradního objektu zámku v Radvanově u Mladé Vožice, který bude muset napřed projít opravou tak, aby mohl být obýván.¹⁴⁵ Toto jednání se konalo 8. 6. 1961 a dokládá jej provozní hlášení ústavu za druhé čtvrtletí 1961.¹⁴⁶

Jednání o majetkoprávních záležitostech týkajících se směny náhradního objektu pro charitní ústav v Radvanově a Květova domu v Táboře a také finanční záležitosti související se stavebními úpravami objektu v Radvanově proběhla dle zápisu z tohoto jednání v kanceláři Ústředí ČKCH v Praze 16. 11. 1961. Na jednání byli přítomni zástupci ekonomického oddělení ČKCH, odboru školství, OCT ONV Tábor a Charitního domova pro řeholnice v Květově domě. Výsledkem jednání byl souhlas se způsobem provedení směny nemovitostí, který měl několik fází. Na základě žádosti církevního oddělení ONV Tábor mělo MŠK podat příkaz k uvolnění domu č. p. 868 v Táboře řeholními sestrami Kongregace Sester III. řádu sv. Norberta, jehož jsou vlastníkem. Tuto nemovitost měla převzít poté do správy Náboženská matice v Praze a zároveň ji převést na ČKCH pro uskutečnění směny s československým státem.

¹⁴² SOKA Tábor, ONV Tábor, inv. č. 1885, sign. 463/4, kart. 815.

¹⁴³ Srov. Tamtéž.

¹⁴⁴ Srov. SOA Třeboň, CHDŘ Radvanov, archivní přírůstky 37/73, 58/66, nezpracováno. *Provozní hlášení ze 7. 7. 1960.*

¹⁴⁵ Srov. Kronika Kongregace sester premonstrátek na Svatém Kopečku u Olomouce. Nečíslována.

¹⁴⁶ Srov. SOA Třeboň, CHDŘ Radvanov, archivní přírůstky 37/73, 58/66, nezpracováno. *Jednání MNV Tábor, ONV Tábor a zástupců ČKCH dne 8. 6. 1961 o směně domu v Táboře za objekt v Radvanově.*

Závěrem měl směnit ONV Tábor zámecký objekt v Radvanově za Květův dům ČKCH.¹⁴⁷

Žádost o vyklizení Květova domu zaslalo církevní oddělení ONV v Táboře MŠK v Praze dne 29. 11. 1961. ONV žádost odůvodnil, cituji: „*Jelikož Květův dům se nachází na hlavní třídě ve středu města, není z politických důvodů jejich pobyt v tomto domě déle žádoucí.*“¹⁴⁸ a navrhuje směnit dům č. p. 868, kde sestry premonstrátky bydlí, za zámek v Radvanově u Mladé Vožice, „*kde by v ústraní mohly žít svým způsobem.*“¹⁴⁹

V závěru roku 1961 zasáhla Charitní dům pro řeholnice v Květově domě smutná událost, kterou zachycuje Kronika sester premonstrátek. Tato událost se vztahovala k Mons. M. Buzalkovi, jehož zdravotní stav se náhle zhoršil, když koncem listopadu onemocněl chřipkou. Začátkem prosince 1961 se již z nemoci zdárně zotavoval a dokonce se chystal na sloužení mše svaté v ústavní kapli na církevní svátek Neposkvrněného početí P. Marie. Dne 7. 12. navečer se jej přišla řeholní sestřička zeptat jakou večeri by si přál, avšak našla jej bezvládného u postele. Otec opat zaopatřil Mons. Buzalku svátostí nemocných. Příchozí lékař shledal stav neslučitelný se životem. Následně podal vedoucí domova p. Roubín zprávu o biskupově úmrtí na ministerstvo vnitra.¹⁵⁰

Den pohřbu byl určen na 11. prosince 1961, jeho průběh zachytil bývalý tábořský děkan, tehdy tábořský kaplan P. Václav Žitný takto, cituji: „*Jeho pohřeb měl být podle obřadu biskupského, ale bez účasti lidí kromě dvou příbuzných, pohřební a bezpečnostní služby. Vše dopadlo jinak. Téhož dne měli kněží tábořského vikariátu měsíční konferenci, která vždy začínala v kostele. Přes odpor dozorců vstoupili do chrámu. Byli překvapeni biskupským katafalkem a nečekaně se obřadu důstojně zúčastnili. Pohřební zaměstnanci neznalí biskupského obřadu omylem otevřeli chrámové dveře. Lidé shromáždění v předtuše, že se v chrámu děje něco mimořádného, naplnili chrámový prostor a konání pohřbu se také zúčastnili. Po obřadu byla rakev se zemřelým biskupem ThDr. Michalem Buzalkou odvezena na hřbitov a tam za předepsané asistence, za účasti dvou příbuzných, několika kněží, nahodile přítomných*

¹⁴⁷ Srov. SOkA Tábor, ONV Tábor, inv. č. 1885, sign. 463/4, kart. 815. *Zápis o jednání v kanceláři Ústředí ČKCH v Praze 16. 11. 1961.*

¹⁴⁸ SOkA Tábor, ONV Tábor, inv. č. 1885, sign. 463/4, kart. 815.

¹⁴⁹ Tamtéž.

¹⁵⁰ Srov. Kronika Kongregace sester premonstrátek na Svatém Kopečku u Olomouce. Nečíslována.

a předepsané bezpečnostní služby uložena do hrobu.“¹⁵¹ Příbuzní Mons. M. Buzalky původně žádali o vykonání pohřbu v jeho rodišti, ale to jim bylo zamítnuto. Teprve po pěti letech směli příbuzní dopravit jeho ostatky do rodného kraje na Slovensku.¹⁵²

Již začátkem roku 1962, jak dokládá kronika sester premonstrátek a provozní hlášení charitního domova pro ČKCH za první čtvrtletí roku 1962, byly zahájeny stavební práce v zámeckém objektu v Radvanově u Mladé Vožice, jejich dokončení bylo naplánováno do konce dubna 1962.¹⁵³

Mezitím sociální odbor ONV v Táboře umístil za období leden a únor 1962 14 obyvatelek Květova domu do sociálních zařízení v okruhu Jihočeského kraje.¹⁵⁴ Kronika sester premonstrátek uvádí, že k místům patřily domovy v Chýnově, Choustníku, Bechyni, Soběslavi i okolních okresů. Ve výjimečných případech byli nemohoucí senioři ještě umístěni na čas do charitního Květova domu.¹⁵⁵ Dle zprávy o chodu ústavu v Květově domě za první čtvrtletí 1962 čekalo na toto stěhování ještě 6 obyvatelek. Mělo se uskutečnit do konce dubna 1962.¹⁵⁶

V květnu 1962 byla právně stvrzena směna nemovitostí Květova domu na č. p. 868 v Táboře a zámeckého objektu v Radvanově u Mladé Vožice, jak dokládá archivní dokument z 19. 5. 1962, dle kterého zaslala ČKCH smlouvu darovací a směnnou k potvrzení finančnímu odboru ONV v Táboře.¹⁵⁷

2.4.1 Příchod litoměřického biskupa Štěpána Trochty

Začátkem listopadu 1962 se stal novým obyvatelem Charitního domova pro řeholnice v tábořském Květově domě litoměřický biskup Štěpán Trochta.¹⁵⁸ J. Novosad, který se o okolnostech umístění biskupa Š. Trochty v tábořském charitním domě zmiňuje ve své knize zaznamenávající život pozdějšího kardinála Š. Trochty, uvádí, že počátkem listopadu 1962 se dostavil Dr. Š. Trochta na církevní úřad, kam byl pozván. Byla mu zde učiněna nabídka odejít do důchodu, přestože věkem nárok na důchod ještě neměl

¹⁵¹ Srov. ŽITNÝ, V. *Světce z tábořského vězení*. Farní zpravodaj – Tábor a okolí. Podzim 2013, s. 8.

¹⁵² Srov. Kronika Kongregace sester premonstrátek na Svatém Kopečku u Olomouce. Nečíslována.

¹⁵³ Srov. Tamtéž.

Srov. SOA Třeboň, CHDŘ Radvanov, archivní přírůstky 37/73, 58/66, nezpracováno.

¹⁵⁴ Srov. SOA Třeboň, CHDŘ Radvanov, archivní přírůstky 37/73, 58/66, nezpracováno.

¹⁵⁵ Srov. Kronika Kongregace sester premonstrátek na Svatém Kopečku u Olomouce. Nečíslována.

¹⁵⁶ Srov. SOA Třeboň, CHDŘ Radvanov, archivní přírůstky 37/73, 58/66, nezpracováno.

¹⁵⁷ Srov. SOkA Tábor, ONV Tábor, inv. č. 1885, sign. 463/4, kart. 815.

¹⁵⁸ Srov. Kronika Kongregace sester premonstrátek na Svatém Kopečku u Olomouce. Nečíslována.

(bylo mu tehdy 57 let) a umístění v Charitním domově pro řeholnice v Táboře. Na výběr ale jiných možností nebylo, neboť se jednalo o další podobu nuceného pobytu.¹⁵⁹

Dobu internace zažil biskup Trochta v letech 1949–1953 ve svém litoměřickém biskupském sídle.¹⁶⁰ V roce 1954 byl biskup Š. Trochta odsouzen totalitním režimem k 25 letům věznění.¹⁶¹ Na základě amnestie vyhlášené prezidentem republiky byl podmíněčně propuštěn 10. 5. 1960.¹⁶²

Kniha J. Novosada obsahuje vzpomínky biskupa Š. Trochty na pobyt v Charitním domově pro řeholnice v Květově domě v Táboře a posléze v Radvanově: Současně s biskupem Š. Trochtou byl v internaci opat kláštera v Nové Říši A. Machalka, který v domově vykonával službu kaplana sester premonstrátek a byl zaměstnán jako údržbář. Nově příchozím byl tehdy biskup S. Zela. Charitní domov včetně biskupů byl hlídán zmocněncem StB. Všechny návštěvy v domě se musely evidovat. Biskup Š. Trochta vzpomíná, že do Radvanova se přestěhoval tábořský charitní domov v polovině prosince roku 1963. Byl místem určeným pro nucený pobyt biskupů. Internovaní duchovní bydleli v jednopatrové přístavbě zámku. V zámeckém objektu bylo instalováno ústřední topení, jeho obsluhu měl na starosti opat Machalka. Biskup Trochta měl úkol se starat o rozsáhlou zahradu náležející k zámku. V roce 1964 byl přemístěn z Mukařova do Radvanova pražský arcibiskup J. Beran.¹⁶³

2.4.2 Příchod světícího biskupa olomouckého Stanislava Zely

Dne 25. 10. 1963 se dalším příchozím církevním hodnostářem Charitního domova pro řeholnice v Táboře, dle kroniky sester premonstrátek, stal S. Zela, pomocný biskup olomoucký.¹⁶⁴

Jak uvádí M. Buben, do Charitního domova v Táboře, resp. Radvanově, byl biskup S. Zela předán institucemi státu z důvodu neoficiální internace. Před touto internací krátkodobě pobýval u příbuzných v Rakově na Přerovsku, kam odešel po svém

¹⁵⁹ Srov. NOVOSAD, J. *Štěpán Trochta: Svědek „T“*, s. 187.

¹⁶⁰ Srov. Tamtéž, s. 244.

¹⁶¹ Srov. Tamtéž, s. 245.

¹⁶² Srov. Tamtéž, s. 247.

¹⁶³ Srov. Tamtéž, s. 187.

¹⁶⁴ Srov. Kronika Kongregace sester premonstrátek na Svatém Kopečku u Olomouce. Nečíslována.

podmínečném propuštění z dlouholetého politického věznění v důsledku amnestie prezidenta republiky 4. 10. 1963.¹⁶⁵

Jak popisuje V. Vlček, biskup S. Zela byl odsouzen k 25 letům věznění v tzv. „monstrprocesu“ Zela a spol., v soudním procesu zaměřenému proti biskupům a jejich pomocníkům, kteří byli nařčeni ze spolupráce se západními mocnostmi, nacisty a z konspirace s Vatikánem. Byl vyvolán zástupci státní moci s cílem poškodit katolickou církev. Soudní proces se konal 27. 11.–2. 12. 1950 u Státního soudu v Praze a bylo v něm odsouzeno 9 církevních hodnostářů.¹⁶⁶

¹⁶⁵ Srov. BUBEN, M. M.; POKORNÝ, P. R. *Encyklopedie českých a moravských pomocných (světících) biskupů (se supplementem sídelních biskupů)*, s. 186–187.

¹⁶⁶ Srov. VLČEK, V. *Perzekuce mužských řádů a kongregací komunistickým režimem 1948–1964*, s. 76.

3 Charitní domov pro řeholnice Radvanov u Mladé Vožice

3.1 Charitní domov pro řeholnice Radvanov v období 1963–1967

V roce 1963 probíhaly, dle záznamů kroniky sester premonstrátek, v Radvanově stavební úpravy původního objektu a dokončování stavby provozní budovy,¹⁶⁷ s jejíž stavbou se podle provozního hlášení za třetí čtvrtletí 1963 začalo již na podzim roku 1962.¹⁶⁸

Do Radvanova jezdil i opat A. Machalka, který se tu zabýval zahradnickými pracemi a někdy také biskup Š. Trochta, který se věnoval sběru bylin a hub. Za účelem dostupnějšího spojení do Radvanova bylo tehdy pořízeno opotřebovanější auto. Do Radvanova byla pozvána na prohlídku domova i matka přestavená S. Hedvika. V říjnu 1963 již mohly v budovách začít úklidové práce, s kterými pomohly místním sestřím i sestry premonstrátky z Velkého Března, které si tímto počinem odčerpaly část dovolené.¹⁶⁹

Situační zpráva OCT v Táboře, p. Sezimy z 29. 6. 1963 sleduje nelibě počínání si sester premonstrátek v Radvanově, jejíž znění citují: „*Sestry z Květova domu se zajímají o Radvanov i okolí. Poblíž Radvanova opravily a obilily kapličku a chtějí obnovit velký dřev. kříž s Kristem na rozcestí k zámečku. NV souhlasil a byl ochoten na věc přispět. Po této stránce nutné zajistit v Radvanově v případě odchodu dosavadního správce Roubína, řádného správce, aby zabránil vlivu sester na širší okolí.*“¹⁷⁰

Začátkem prosince 1963 byly všechny stavebně – montážní činnosti v zámeckém objektu včetně novostavby hospodářské budovy dokončeny a budovy byly předány do užívání, jak dokládá zápis z jednání v Charitním domově pro řeholnice v Táboře, dne

¹⁶⁷ Srov. Kronika Kongregace sester premonstrátek na Svatém Kopečku u Olomouce. Nečíslována.

¹⁶⁸ Srov. SOA Třeboň, CHDŘ Radvanov, archivní přírůstky 37/73, 58/66, nezpracováno.

¹⁶⁹ Srov. Kronika Kongregace sester premonstrátek na Svatém Kopečku u Olomouce. Nečíslována.

¹⁷⁰ SOKA Tábor, ONV Tábor, inv. č. 1862, sign. 460, kart. 806.

2. 12. 1963, za účasti zástupců ČKCH, vedoucí Charitního domova pro řeholnice (dále CHDŘ), OCT, Okresního stavebního podniku v Táboře.¹⁷¹

Po tomto oficiálním jednání se již blížila chvíle, kdy sestry premonstrátky, které působily v Charitním Květově domově v Táboře od roku 1936, budou nuceny opustit tento dům na dobu neurčitou, a tím také zakončit jednu etapu svého života, ve které věnovaly svou lásku a péči starým a nemohoucím obyvatelům z Tábora i okolí. Nyní tuto péči budou poskytovat svým spolusestrám, a často ji již samy budou potřebovat v Charitním domově pro řeholnice v Radvanově u Mladé Vožice,¹⁷² kam se od poloviny prosince 1963 začínaly z Tábora stěhovat, jak zaznamenaly sestry premonstrátky ve své kronice.

První větší stěhování do Radvanova se uskutečnilo 15. prosince 1963, tehdy to byla zrovna neděle, když před Květův dům přijela tři nákladní auta, která měla přemístit interiér kaple a základní vybavení pro bydlení dvou pánů biskupů, pana opata a šesti sester premonstrátek. V Květově domě zůstaly ještě tři řeholní sestry včetně místní představené S. C. Píchové, které po dobu stěhování zajišťovaly stravování pro domov v Radvanově, neboť tamní podmínky to ještě neumožňovaly. Převoz obstarával opat A. Machalka, který do Květova domu přijížděl sloužit mše svaté. Kompletní vyklizení Květova domu a přesun do Radvanova byl dokončen těsně před Štědrým dnem roku 1963. Sestry se zmiňují, že teprve o půlnoční mši svaté v radvanovské kapli, na počátku svátků vánočních, mohli obyvatelé charitního domova prožívat vnitřní ztišení a vzdávat Bohu díky.¹⁷³

Dobu stěhování zažívaly také sestry premonstrátky z Broumova, které v počtu 26 sester a doprovodu třech nákladních aut s vystěhovanými věcmi přijely do nového domova, kterým se pro ně od 9. 1. 1964 stal Charitní domov pro řeholnice Radvanov. V průběhu roku 1964 se v radvanovském objektu opět realizovaly stavební práce, ale menšího rozsahu, prováděly se četné zahradnické a sadové úpravy, na nichž se velkou měrou podílely řeholní sestry, opat A. Machalka i biskup Š. Trochta.¹⁷⁴

¹⁷¹ Srov. SOkA Tábor, ONV Tábor, inv. č. 1885, sign. 463/4, kart. 815.

¹⁷² Viz příloha III.

¹⁷³ Srov. Kronika Kongregace sester premonstrátek na Svatém Kopečku u Olomouce. Nečíslována.

¹⁷⁴ Srov. Tamtéž.

3.1.1 Příchod pražského arcibiskupa Josefa Berana

Příchod arcibiskupa J. Berana do Charitního domova pro řeholnice v Radvanově zaznamenává kronika sester premonstrátek 2. května 1964. Byl ubytován na pokoji č. 29 provozní budovy, jenž byl nachystán pro nového příchozího obyvatele, dle pokynů úřadů, již koncem dubna.¹⁷⁵

Před příjezdem do Radvanova pobýval arcibiskup J. Beran a také brněnský biskup K. Skoupý v Mukařově u Říčan v bývalém sídle biskupa A. Podlahy, kam byli umístěni 4. října 1963 poté, když 3. října 1963 získali milost prezidenta republiky A. Novotného a zároveň byli propuštěni z internace v Paběnicích.¹⁷⁶

B. Svoboda a J. V. Polc ve své knize o životním příběhu kardinála J. Berana popsali také jeho pobyt v Radvanově v charitním domově sester premonstrátek. Radvanov byl oproti Mukařovu místem nepřístupným. Zvláště pro příchozí návštěvy nebylo o víkendu téměř žádné autobusové spojení, ale ani tyto nesnáze návštěvy neodradily. Radvanov byl tehdy v zájmu novinářů a reportérů ze zahraničí, kteří se zajímali o zdejší pobyt Mons. J. Berana. Kontakt s arcibiskupem jim nebyl umožňován často s odůvodněním na ohled zdravotního stavu arcibiskupa. Mons. J. Beran se věnoval denně korespondenci, neboť dostal mnoho dopisů od věřících. Ujímal se příchozích návštěv, které unikly pozornosti správce. Po nějakou dobu tajně vycházel brankou ze zámeckého parku na procházky do místního okolí, než si toho všiml správce a klíč od branky mu zabavil.¹⁷⁷

Přítomnost arcibiskupa J. Berana v Radvanově bedlivě sledoval i OCT v Táboře, jak je patrné z jeho situační zprávy z 18. 8. 1964. Při jednání školské a kulturní komise v Mladé Vožici vznesli tamní učitelé obavy, že se patrně přihlásí velké procento dětí na náboženství. Důvodem jsou občasné návštěvy arcibiskupa J. Berana v Mladé Vožici a jeho kontakt s lidmi. Citují: „*Lidé zůstávají uctivě stát a některé babičky mu dokonce líbají i prsten.*“¹⁷⁸ Do radvanovského zámku mířily i početné výpravy zahraničních turistů.¹⁷⁹

¹⁷⁵ Srov. Kronika Kongregace sester premonstrátek na Svatém Kopečku u Olomouce. Nečíslována.

¹⁷⁶ Srov. SVOBODA, B.; POLC, J. V. *Kardinál Josef Beran: Životní příběh velkého vyhnance*, s. 219. Pozn. Pražský arcibiskup J. Beran byl během let 1949–1963 internován na několika místech v Čechách. Viz jeho životopisná data v příloze XI. této práce.

¹⁷⁷ Srov. Tamtéž, s. 221–222.

¹⁷⁸ SOKA Tábor, ONV Tábor, inv. č. 1862, sign. 460, kart. 806.

¹⁷⁹ Srov. Tamtéž.

Sestry premonstrátky ve své kronice vzpomínají, že začátkem roku 1965 se radvanovským charitním domovem nesla radostná zpráva o jmenování Mons. J. Berana kardinálem. Do Radvanova přicházelo množství gratulací i osobních návštěv.¹⁸⁰

Jak uvádějí B. Svoboda a J. V. Polc papež Pavel VI. jmenoval arcibiskupa J. Berana kardinálem 10. 1. 1965, ale on sám i veřejnost se tuto zprávu dozvěděla až 25. 1. 1965. V souvislosti se zveřejněním arcibiskupova jmenování kardinálem zachycují tyto reakce státních úřadů. Okresní národní výbor v Táboře vydal opatření, že návštěvy Charitního domova pro řeholnice v Radvanově jsou až do odvolání zakázány z důvodu šířící se tyfové nákazy v ústavu.¹⁸¹

Krátce po uveřejněním jmenování dne 17. 2. 1965 byl kardinál J. Beran odvezen na Ministerstvo školství do Prahy na sekretariát pro věci církevní za účelem jednání o možné cestě do Říma.¹⁸² B. Svoboda a J. V. Polc citují, jak tuto situaci popsal biskup J. Škarvada v knize rozhovorů „*Svedl jsi mě, Hospodine.*“¹⁸³ Kardinál Beran byl ze strany vládních představitelů přesvědčen, že se z Říma bude moci vrátit. O tom, že cesta do Říma bude pro kardinála znamenat návrat nežádoucí, mu sdělil zástupce vyjednávací za Vatikán, Mons. Casaroli. Rozhodnutí kardinála J. Berana zůstat v Římě mohlo přispět při dalších vyjednáváních církve a státu, ale záleželo na kardinálovi samém. Kardinál J. Beran si po nelehkém rozvažování zvolil odchod do Říma.¹⁸⁴

B. Svoboda a J. V. Polc dále citují ze životopisné knihy o kardinálu J. Beranovi autorky M. Luňáčkové. Termín kardinálova odletu byl stanoven na 19. 2. 1965 a byl zachovávan v utajení. J. Beran se směl rozloučit s blízkými příbuznými z Plzně a Prahy, kteří nezávisle na sobě byli za ním přivezeni do Radvanova. Za všechny obyvatele radvanovského charitního domova se s kardinálem J. Beranem rozloučil biskup Š. Trochta. Zarmucující loučení se J. Beran snažil rozptýlit optimismem. Všem řeholním sestřičkám udělil požehnání a předal jim drobné upomínky. Brzy ráno ještě sloužil mši sv. celému společenství a po snídani odjel do Prahy. Odtud odcestoval hodinu před polednem letadlem do Říma.¹⁸⁵

¹⁸⁰ Srov. Kronika Kongregace sester premonstrátek na Svatém Kopečku u Olomouce. Nečíslována.

¹⁸¹ Srov. SVOBODA, B.; POLC, J. V. *Kardinál Josef Beran: Životní příběh velkého vyhnance*, s. 223–224.

¹⁸² Srov. Tamtéž, s. 224.

¹⁸³ Tamtéž, s. 224.

¹⁸⁴ Srov. Tamtéž, s. 224.

¹⁸⁵ Srov. Tamtéž, s. 224–225.

Sestry premonstrátky zmiňují, že kardinál J. Beran i po svém odchodu do Říma zasílal stále pozdravy do Radvanova. Na jeho přítomnost nezapomněly ani sestry premonstrátky a k příležitosti svátku sv. Josefa mu zhotovily liturgické roucho a odeslaly jej do Říma.¹⁸⁶

3.1.2 Příchod jezuitského provinciála P. Františka Šilhana

Dle kroniky sester premonstrátek se dne 30. 8. 1965 stal novým příchozím, internovaným v charitním domově v Radvanově P. František Šilhan, provinciál řádu Tovaryšstva Ježíšova.¹⁸⁷

V roce 1965 byl P. F. Šilhan po udělené milosti prezidentem A. Novotným propuštěn z 15letého věznění.¹⁸⁸ P. F. Šilhan byl odsouzen k 25letému žaláři v soudním procesu inscenovaném vykonavateli státní moci ještě s deseti členy řeholních řádů konaném 5. 4. 1950.¹⁸⁹

3.2 Charitní domov pro řeholnice Radvanov v období 1968–1969

Příchodem roku 1968 se ve vládních pozicích začal pozvolna uplatňovat směr snažící se o naslouchání hlasu společnosti, který se také projevil ve vztahu k církvím. Změny v obsazení na vedoucích pozicích se odehrály na Sekretariátu pro věci církevní MK i v ČKCH.¹⁹⁰

Zástupci řádů a kongregací založili 7. 4. 1968 Konferenci představených řeholních společností a následně výbor a sekretariát v Charitním domově ve Znojmě. Sekretariát řeholních společností jednal v zastoupení řádů se státem, na konferencích církve, řídil činnost řádů v souladu s principy druhého vatikánského koncilu, kladl důraz na obnovení řeholí, navrácení majetku, na aktivity pastorační a apoštolátu.¹⁹¹

¹⁸⁶ Srov. Kronika Kongregace sester premonstrátek na Svatém Kopečku u Olomouce. Nečíslována.

¹⁸⁷ Srov. Tamtéž.

¹⁸⁸ Srov. Vzpomínky. In *JESUIT.cz* [online]. Praha: Česká provincie Tovaryšstva Ježíšova, © 2006 [cit. 2015-01-23]. Dostupné na WWW:<<http://www.jesuit.cz/vzpominka.php?id=27>>.

¹⁸⁹ Srov. CVRČEK, J. *Augustin Machalka: „Poslední opat“ novoríšského kláštera (1906–1996)*, s. 65.

¹⁹⁰ Srov. TESAŘ, P. *Ženské řehole v období totality*. In VLČEK, V. et al. *Ženské řehole za komunismu (1948–1989): Sborník příspěvků ...*, s. 47.

¹⁹¹ Srov. Tamtéž, s. 48.

Své zastoupení na seminářích organizovaných Sekretariátem řeholních společností měla také Kongregace sester premonstrátek.¹⁹²

Od 1. září 1968 začal opět sloužit své diecézi biskup Štěpán Trochta, v té době již soudně rehabilitován.¹⁹³

Díky vhodným podmínkám ze strany SPVC MK mohly mnohé kongregace uspořádat provinční a generální kapituly.¹⁹⁴

Generální kapitula Kongregace sester premonstrátek se konala ve dnech 17.–22. 9. 1968 v Radvanově. Představenou kongregace se stala S. Klotilda Fialová a představenou českomoravské provincie byla ustanovena S. Imelda Grussmannová. Po dobu několika následujících dnů se zástupkyně kongregace zabývaly přezkoumáním konstitucí kongregace podle ustanovení druhého vatikánského koncilu.¹⁹⁵

V závěru října 1968 (a také v srpnu 1969) vstoupily do Kongregace sester premonstrátek 3 novicky.¹⁹⁶

V květnu 1968 předával OCT v Táboře KCT v Českých Budějovicích žádost MNV Radvanov o obnovení bohoslužeb v ústavní kapli charitního domova na základě požadavků místních věřících. OCT v Táboře doporučoval konání těchto bohoslužeb v charitním domově pouze jednou měsíčně a státní souhlas doporučil pro P. F. Šilhana.¹⁹⁷

Dle archivního dokumentu z 20. 12. 1968 udělil OCT v Táboře státní souhlas P. F. Šilhanovi pro konání mimořádných bohoslužeb o svátcích 25. 12. 1968 a 1. 1. 1969.¹⁹⁸

Povolení ke konání veřejných bohoslužeb v kapli charitního domova v Radvanově zaslal OCT v Táboře Charitnímu domovu řeholnic 5. 3. 1969. Pro konání bohoslužeb musely být dodrženy podmínky ČKCH, že přístup do kaple musí být zvenčí a OCT a farnost Mladá Vožice musí souhlasit s duchovními charitního domova, kterým bude udělen státní souhlas. Souhlas ke konání bohoslužeb měl platnost dočasnou – v závislosti na situaci v místě.¹⁹⁹

¹⁹² Srov. Kronika Kongregace sester premonstrátek na Svatém Kopečku u Olomouce. Nečíslována.

¹⁹³ Srov. NOVOSAD, J. *Štěpán Trochta: Svědek „T“*, s. 262, 264.

¹⁹⁴ Srov. TESARĚ, P. *Ženské řehole v období totality*. In VLČEK, V. et al. *Ženské řehole za komunismu (1948–1989): Sborník příspěvků ...*, s. 50.

¹⁹⁵ Srov. Kronika Kongregace sester premonstrátek na Svatém Kopečku u Olomouce. Nečíslována.

¹⁹⁶ Srov. Tamtéž.

¹⁹⁷ Srov. SOKA Tábor, ONV Tábor, inv. č. 2215, sign. 434/4, kart. 1258.

¹⁹⁸ Srov. Tamtéž.

¹⁹⁹ Srov. Tamtéž.

Také začínající rok 1969, jak jej zachycují ve své kronice sestry premonstrátky, přinesl obyvatelům charitního domova v Radvanově již více příznivějších okamžiků.

V polovině února 1969 se připojily k výpravě poutníků z Olomouce do Říma k příležitosti výročí 1100 let od úmrtí sv. Cyrila i sestry premonstrátky z Radvanova, konkrétně S. Klotilda a S. Imelda. Čeští poutníci byli uvítáni kardinálem J. Beranem a zvláště milá mu byla návštěva sester premonstrátek z Radvanova. Na jaře roku 1969 pobýval v Římě po dobu tří týdnů i biskup S. Zela. V tomtéž roce podnikl zahraniční cesty rovněž opat A. Machalka, který přijal pozvání rakouských premonstrátů k pouti do Lurd.²⁰⁰

V. Vlček uvádí, že v období let 1968–1969 žádala u krajských soudů převážná část duchovních odsouzených komunistickým režimem o přešetření svých soudních procesů a žádali o očištění z viny.²⁰¹ Tak byly zrušeny i verdikty velkých soudních procesů „*Machalka a spol. a Zela a spol.*“²⁰²

V květnu 1969 se účastnil rehabilitačního procesu biskup S. Zela.²⁰³ J. Novosad se zmiňuje, že biskup S. Zela byl soudně rehabilitován 18. 6. 1969, ovšem povolení k návratu do své diecéze mu již uděleno nebylo.²⁰⁴

Koncem roku 1969 došlo k události zarmucující nejen radvanovské obyvatele charitního domova. V důsledku zhoršeného zdravotního stavu světící biskup olomoucký S. Zela dne 6. 12. 1969 v Radvanově zemřel.²⁰⁵

3.3 Charitní domov pro řeholnice Radvanov v 70. letech

J. Tesař uvádí, že vpád armády spojeneckých vojsk na naše území v srpnu 1968 a následné změny ve vedení vlády znamenaly návrat ke starým pořádkům. Společnost zasáhla tzv. normalizace, jejíž očištné praktiky byly použity v institucích dohlížejících na život církve SPVC MK a ČKCH.²⁰⁶

²⁰⁰ Srov. Kronika Kongregace sester premonstrátek na Svatém Kopečku u Olomouce. Nečíslována.

²⁰¹ Srov. VLČEK, V. *Perzekuce mužských řádů a kongregací komunistickým režimem 1948–1964*, s. 141.

²⁰² Tamtéž, s. 141.

²⁰³ Srov. Kronika Kongregace sester premonstrátek na Svatém Kopečku u Olomouce. Nečíslována.

²⁰⁴ Srov. NOVOSAD, J. *Štěpán Trochta: Svědek „T“*, s. 201.

²⁰⁵ Srov. Kronika Kongregace sester premonstrátek na Svatém Kopečku u Olomouce. Nečíslována.

²⁰⁶ Srov. TESAŘ, P. *Ženské řehole v období totality*. In VLČEK, V. et al. *Ženské řehole za komunismu (1948–1989): Sborník příspěvků ...*, s. 51.

Obrat nastal, když ÚV KSČ odsouhlasil nové politické pojetí vztahu státu vůči církvím dne 22. 5. 1970. K 23. 11. 1970 přestal vyvíjet svou činnost Sekretariát řeholních společností. Působení řeholních řádů a kongregací bylo po právní stránce zamítnuto výnosem ze 14. 6. 1971, což v důsledku znamenalo navrácení se do situace o dvacet let zpět.²⁰⁷

V kontextu normalizačního procesu ve společnosti došlo v období let 1970–1971 nejvyšším soudem k odvolání nových soudních rozhodnutí a rehabilitací z roku 1968–1969 těch, kteří byli odsouzeni v soudních procesech v 50. letech. Až pádem komunismu byly oběti komunistických soudních procesů plně rehabilitovány, ovšem tohoto zadostiučinění se dožila jen menšina.²⁰⁸

V roce 1970 převzaly sestry premonstrátky dekret o schválení Kongregace sester premonstrátek v Římě dne 22. 1. 1970.²⁰⁹

Od 31. 3. 1971 bylo ženským řádům zakázáno přijímat uchazečky pro vstup do řehole.²¹⁰ Spousta kongregací v období normalizace zakládala neoficiální komunity řeholnic.²¹¹

Přestože za normalizace trvaly mnohé restriktce, např. v záležitosti cest do zahraničí a přijímání zahraničních návštěv, dovezení literatury s církevní tematikou, bylo kongregacím dovoleno svolávat generální a provinční kapituly a vydávat nové stanovy (dle pravidel pro pořádání určených směrnicemi ČKCH z 30. 7. 1973).²¹²

V roce 1979 odešel z charitního domova v Radvanově P. F. Šilhan a stěhoval se do Charitního domova pro duchovní v Moravci.²¹³

V roce 1979 Charitní domov pro řeholnice v Radvanově oznamoval ONV v Táboře, že v domově žije 42 řeholních sester premonstrátek a 10 zaměstnanců na pozicích referent, zdravotní sestra, střední a pomocný zdravotnický personál, pomocná

²⁰⁷ Srov. TESÁŘ, P. *Ženské řehole v období totality*. In VLČEK, V. et al. *Ženské řehole za komunismu (1948–1989): Sborník příspěvků ...*, s. 52.

²⁰⁸ Srov. VLČEK, V. *Perzekuce mužských řádů a kongregací komunistickým režimem 1948–1964*, s. 141.

²⁰⁹ Srov. KONGREGACE SESTER PREMONSTRÁTEK. *Sestry premonstrátky: K 95. výročí založení Kongregace (1902–1997)*, s. 12.

²¹⁰ Srov. TESÁŘ, P. *Ženské řehole v období totality*. In VLČEK, V. et al. *Ženské řehole za komunismu (1948–1989): Sborník příspěvků ...*, s. 53.

²¹¹ Srov. Tamtéž, s. 55.

²¹² Srov. Tamtéž, s. 55.

²¹³ Srov. Vzpomínky. In *JESUIT.cz* [online]. Praha: Česká provincie Tovaryšstva Ježíšova, © 2006 [cit. 2015-01-23]. Dostupné na WWW:<<http://www.jesuit.cz/vzpominka.php?id=27>>.

síla pro těžší a lehčí práce, kuchařka, pradlena a žehlička, uklízečka. Duchovního správce sester vykonával opat A. Machalka.²¹⁴

Archivní dokument ze 70. let obsahoval seznam zaměstnanců a obyvatel Charitního domova řeholnic v Radvanově. Jednou ze zaměstnaných řeholních sester premonstrátek byla S. Metodějka Františka Šobánková.²¹⁵

Vzpomínky S. M. Šobánkové na pobyt v Radvanově zaznamenala A. Ježková ve své knize, cituji: *„Potom jsem šla do Radvanova. Tam byl předtím internovaný pan arcibiskup Beran, ale když jsem tam přišla já, už tam byl jen pan opat Machalka z Nové Říše. Sloužil nám mši svatou, zpovídal. On byl ve vězení za Německa aj za komunistů, ale nikdy o tom moc nemluvil. Pan opat Machalka byl velice dobrý, otcovský, laskavý, hlavně pracovitý. Moc nám tam pomáhal i hospodářsky, byl šikovný. Zahradu zvelebil, dal vykácet stromy, pořídil dva skleníky za své peníze a také pařeniště, takže jsme hospodařili, měli jsme to tam jako veliké zahradnictví. Já jsem pracovala na zahradě, tvrdě jsme pracovaly, ještě s jednou sestřičkou. Bylo nás tam tak ke třiceti. Za komunistů se muselo mlčet, kdepak nějaký apoštolát. Tak nám sestra představená říkala: „Náš apoštolát je modlitba a oběť.“ Tak jsme se modlily, a co bylo těžšího, podávaly jsme na oltář vlasti. Nejtěžší bylo, že jsme nesměly přijímat dorost, to byl náš kříž, protože když nemáte dorost, nevíte, jak to bude, co bude. Jinak my jsme od komunistů nijak zvlášť netrpěly, jenom tím, že se nesmělo nic dělat. V 90. roce jsme z Radvanova šly rovnou zpátky na Svatý Kopeček.“²¹⁶*

3.4 Charitní domov pro řeholnice Radvanov v 80. letech

P. Tesař uvádí, že během 70. a 80. let se v životě kongregací projevil důsledek předchozích let, kdy nebylo možné přijímat dorost a trvale se snižoval počet pracujících sester, což mělo za následek zaměstnávání většího počtu civilních osob i v charitních domovech pro řeholnice a duchovní.²¹⁷

Otázka možného povolení přijímat řeholní dorost byla předmětem víceletého vyjednávání zástupců státu a ČKCH, římskokatolické církve. Výsledkem těchto jednání

²¹⁴ Srov. SOKA Tábor, ONV Tábor, inv. č. 2215, sign. 434/4, kart. 1258.

²¹⁵ Srov. Tamtéž.

²¹⁶ JEŽKOVÁ, A. *Tichá srdce: Kláštery a jejich lidé*, s. 260.

²¹⁷ Srov. TESAŘ, P. *Ženské řehole v období totality*. In VLČEK, V. et al. *Ženské řehole za komunismu (1948–1989): Sborník příspěvků ...*, s. 56.

bylo vydání pokynu Sekretariátu vlády ČSR pro věci církevní k přijímání nových členek do ženských řeholí dne 29. 8. 1988 (č. j. 12.448/88). Na základě tohoto pokynu ženské řehole potvrdily členství skrytých řeholnic.²¹⁸ Kongregace sester premonstrátek potvrdila v průběhu 80. let vstup 3 řeholních sester.²¹⁹

K dalším významnějším událostem, které v průběhu 80. let oznamoval Charitní domov pro řeholnice v Radvanově OCT v Táboře, patřilo konání duchovních cvičení pod vedením opata A. Machalky ve třech termínech během února a března 1982, svolání provinční kapituly českomoravské provincie 9. 11. 1982 a 15. 10. 1988 v Radvanově.²²⁰

V listopadu (11. 11. 1987) byly v Římě schváleny stanovy kongregace upravené dle zásad druhého vatikánského koncilu.²²¹

V roce 1989 žilo v Charitním domově pro řeholnice v Radvanově 40 sester premonstrátek, P. A. Machalka a pracovalo zde 11 zaměstnanců, z nichž většinu tvořily sestry premonstrátky.²²²

Charitní domov pro řeholnice v Radvanově byl přestěhován zpět do mateřince na Svatý Kopeček u Olomouce v červnu roku 2000.²²³

²¹⁸ Srov. TESÁŘ, P. *Ženské řehole v období totality*. In VLČEK, V. et al. *Ženské řehole za komunismu (1948–1989): Sborník příspěvků ...*, s. 57.

²¹⁹ Srov. SOKA Tábor, ONV Tábor, inv. č. 2215, sign. 434/4, kart. 1258.

²²⁰ Srov. Tamtéž.

²²¹ Srov. KONGREGACE SESTER PREMONSTRÁTEK. *Sestry premonstrátky: K 95. výročí založení Kongregace (1902–1997)*, s. 14.

²²² Srov. SOKA Tábor, ONV Tábor, inv. č. 2215, sign. 434/4, kart. 1258.

²²³ Srov. Kronika Kongregace sester premonstrátek na Svatém Kopečku u Olomouce. Nečíslována.

Závěr

Cílem bakalářské práce bylo pomocí dostupných informačních zdrojů zdokumentovat příchod a působení řeholních sester premonstrátek ze Svatého Kopečka u Olomouce v Charitním Květově domově v Táboře v letech 1936–1963 a v Charitním domově pro řeholnice v Radvanově u Mladé Vožice v období 1963–1989. Zároveň bylo snahou nalézt odpověď na otázku kladenou v názvu práce.

Prostřednictvím kroniky, internetových stránek a monografické publikace Českomoravské provincie sester premonstrátek jsem v práci nejprve představila Kongregaci sester premonstrátek od jejího založení až po současnost včetně činnosti a míst působení řeholnic.

Kronika sester premonstrátek mi poskytla významný pramen zachycující příchod tří členek této kongregace r. 1936 do Květova domu v Táboře. Tento dům odkázala Kongregaci sester premonstrátek jeho majitelka p. Květová s přáním, aby sloužil charitním účelům.

Sociální a charitativní činnost sester premonstrátek v Charitním Květově domově v Táboře je zaznamenána především v archivních dokumentech z období r. 1947–1949 a 50. let, které jsou uloženy v SOA Třeboň a SokA Tábor. Jsou dokladem velké obětavosti a láskyplné péče, kterou řeholní sestry poskytovaly svěřeným nemohoucím osobám, které byly umístěny v charitním domově.

Archiválie SOA Třeboň a SokA Tábor obsahující korespondenci mezi charitním domovem a jeho správou - ČKCH a místními správními orgány odhalily, že od roku 1949 až do roku 1960 ohrožovala činnost Charitního Květova domova v Táboře místní státní správa, jež se snažila o likvidaci a později alespoň o přemístění ústavu do jiných objektů.

Archivní prameny dokládají, že od roku 1960 byl charitní domov v Květově domě v Táboře vyhrazen pro řeholnice – důchodkyně a rovněž sloužil ke speciálním účelům ministerstva vnitra, které zde koncem roku 1958 a v průběhu první poloviny 60. let internovalo významné představitele římskokatolické církve, z nichž většina byla komunistickým režimem vězněna. Byli jimi světící biskup trnavský M. Buzalka, novoříšský opat A. Machalka, litoměřický biskup Š. Trochta, světící biskup olomoucký S. Zela, pražský arcibiskup J. Beran a jezuitský provinciál F. Šilhan. Nařízením úřadů

byl koncem roku 1963 Charitní domov pro řeholnice z Květova domu v Táboře spolu s internovanými duchovními přesunut do zámeckého objektu v Radvanově u Mladé Vožice. V období 1963–1989 jsou v práci mapovány události Charitního domova pro řeholnice v Radvanově vycházející z údajů kroniky a literatury.

Domnívám se, že charitní ústav v Květově domě v Táboře a později Charitní domov pro řeholnice v Radvanově byl za všech okolností místem obětavé charitní péče sester premonstrátek, ale zároveň byl i místem nařízeného pobytu církevních představitelů pronásledovaných komunistickým režimem, kteří zde našli pevné zázemí.

V průběhu studia archivních materiálů jsem zjistila, že archivní fond „Charitní domov pro řeholnice Radvanov“ v období 1950–1981 nacházející se v SOA Třeboň není ještě zcela zpracovaný, a proto zde spatřuji otevřený prostor pro budoucí bádání.

Seznam použitých zdrojů

Písemné prameny

Státní oblastní archiv v Třeboni (SOA Třeboň)

Archivní fond Diecézní katolická charita České Budějovice (1928–1959)

Inv. č. 13, sign. 1 b, Korespondence ústředí s DKCH, 1940–1948, kart. 3.

Inv. č. 13, sign. 1 b, Korespondence ústředí s DKCH, 1949–1954, kart. 4.

Inv. č. 13, sign. 1 b, Korespondence ústředí s DKCH, 1955–1957, kart. 5.

Inv. č. 14, sign. 1 c, Korespondence DKCH s ústředím, 1955–1957, kart. 7.

Inv. č. 24, sign. 4 c, Ústavy pro dospělé, Domov důchodců Tábor, 1948–1959, kart. 22.

.

Archivní fond Charitní domov pro řeholnice Radvanov (1950–1981)

Archivní přírůstky 37/73, 58/66, nezpracováno

Státní okresní archiv Tábor (SOkA Tábor)

Archivní fond Okresní národní výbor Tábor (1904) 1945–1990 (2001)

Inv. č. 1046, sign. 371, Církev římskokatolická – údržba majetku ..., 1950, kart. 139.

Inv. č. 1309, sign. 290, Církevní politika..., 1951–1954, kart. 241.

Inv. č. 1885, sign. 463/4, Řádové sestry ..., 1960–1970, kart. 815.

Inv. č. 1862, sign. 460, Církevní politika ..., 1955–1973, kart. 806.

Inv. č. 2215, sign. 434/4, Řádové sestry – Charitní domov v Radvanově, 1972–1989, kart. 1258.

Kronika Kongregace sester premonstrátek na Svatém Kopečku u Olomouce.
Nečíslována.

Životopis S. Celestiny Františky Píchové, archiv Českomoravské provincie Kongregace sester premonstrátek na Svatém Kopečku.

Monografické publikace

BALÍK, Stanislav, HANUŠ, Jiří. *Katolická církev v Československu 1945 - 1989*. Brno: CDK, 2007. ISBN 978-80-7325-130-7.

BLÁHA, L. A. *Sestry Premonstrátky*. Praha: Nákladem českých Sester Premonstrátek, 1946. ISBN neuvedeno.

BUBEN, M. M.; POKORNÝ, P. R. *Encyklopedie českých a moravských pomocných (světících) biskupů (se supplementem sídelních biskupů)*. Praha: Libri, 2014. ISBN 978-80-7277-523-1.

DEMEL, Z. *Pod dohledem církevních tajemníků: Omezování činnosti katolické církve v Československu 1945–1989 na příkladu jihočeského regionu*. Brno: CDK, 2008. ISBN 978-80-7325-170-3.

HRUDNÍKOVÁ, M. *Řeholní život v českých zemích: Řeholní řády a kongregace, sekulární instituty a společnosti apoštolského života v České republice*. Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 1997. ISBN 80-7192-222-6.

JEŽKOVÁ, A. *Tichá srdce: Kláštery a jejich lidé*. Praha: Práh, 2013. ISBN 978-80-252-436-5.

KONGREGACE SESTER PREMONSTRÁTEK. *Sestry premonstrátky: K 95. výročí založení Kongregace (1902–1997)*. Radvanov: Českomoravská provincie Kongregace sester premonstrátek, 1997. ISBN neuvedeno.

NOVOSAD, J. *Štěpán Trochta: Svědek „T“*. Praha: Portál, 2001. ISBN 80-7178-591-1.

SVOBODA, B.; POLC, J. V. *Kardinál Josef Beran: Životní příběh velkého vyhnance*. Praha: Vyšehrad, 2008. ISBN 978-80-7021-937-9.

VAŠKO, V. *Neumlčená: Kronika katolíckej cirkve v Československu po druhej svetovej valce II*. Praha: Zvon, 1990. ISBN 80-7113-035-4.

VLČEK, V. *Perzekuce mužských řádů a kongregací komunistickým režimem 1948–1964*. Olomouc: Matice cyrilometodějská, 2004. ISBN 80-7266-179-5.

Kvalifikační práce

CVRČEK, J. *Augustin Machalka: „Poslední opat“ novoříšského kláštera (1906–1996)*. České Budějovice, 2014. Bakalářská práce. Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích. Fakulta pedagogická. Historický ústav filozofické fakulty. Vedoucí práce M. Novotný.

Periodika

ŽITNÝ, V. *Světce z tábořského vězení*. Farní zpravodaj – Tábor a okolí. Podzim 2013, s. 8, ISSN neuvedeno.

Publikace tištěné ve sborníku

Hrady, zámky a tvrze v Čechách, na Moravě a ve Slezsku. (V) Jižní Čechy. TŘÍSKA, K. et al., Praha: Svoboda, 1986. ISBN: neuvedeno.

Ženské řehole za komunismu (1948–1989): Sborník příspěvků z konference pořádané Konferencí vyšších představených ženských řeholí v ČR a Českou křesťanskou akademií dne 1. října 2003 v kostele sv. Voršily v Praze. VLČEK, V. et al., Olomouc: Matice cyrilometodějská, 2005. ISBN 80-7266-195-7.

Biskup Michal Buzalka: Zborník príspevkov z vedeckej konferencie pri príležitosti 40. výročia úmrtia Michala Buzalku, ktorá sa konala v Bratislave 7. decembra 2001. LETZ, R. ; PETRANSKÝ I. A. et al., Bratislava: LÚČ, 2002. ISBN 80-7114-394-4.

Elektronické dokumenty

Úvodní stránka. In *Premonstratky.cz* [online]. Olomouc: Českomoravská provincie Kongregace sester premonstrátek, posl. úpravy 20. 01. 2015 [cit. 2015-01-23]. Dostupné na WWW: <http://www.premonstratky.cz/soucasnost_kongregace.htm>.

Historie Kongregace sester premonstrátek. In *Premonstratky.cz* [online]. Olomouc: Českomoravská provincie Kongregace sester premonstrátek, posl. úpravy říjen 2010 [cit.2015-01-23]. Dostupné na WWW: <http://www.premonstratky.cz/prem_old/historie_ksp.htm>.

ZELINKA, P. *Historie Charity před rokem 1990*. In *Diecézní charita Brno* [online]. Praha: Charita Česká republika, © 2015 [cit. 2015-01-23]. Dostupné na WWW: <<http://www.dchb.charita.cz/diecezni-charita-brno/historie-charity-pred-rokem-1990/>>.

Vzpomínky. In *JESUIT.cz* [online]. Praha: Česká provincie Tovaryšstva Ježíšova, © 2006 [cit. 2015-01-23]. Dostupné na WWW:<<http://www.jesuit.cz/vzpominka.php?id=27>>.

Inventář DKCH v Českých Budějovicích. In *digi.ceskearchivy.cz* [online]. Třeboň: DigiArchiv SOA v Třeboni, © 2007 - 2015 [cit. 2015-01-23]. Dostupné na WWW: <<http://www.digi.ceskearchivy.cz/cs/921200001000485>>.

Vládní nařízení č. 15 ze dne 6. 3. 1959. In *Sbírka předpisů 1959, částka 8. ESIPA.cz* [online]. Hradec Králové: ESIPA s.r.o., © 2010 [cit. 2015-02-04]. Dostupné na WWW:<<http://www.esipa.cz/sbirka/sbsrv.dll/sb?DR=SB&CP=1959s015>>.

Radvanov – místní část Mladé Vožice. In *Turistika.cz s.r.o.* [online]. Praha: Turistika.cz s.r.o., © 2007- 2015 [cit. 23. 01. 2015]. Dostupné na WWW: <<http://www.turistika.cz/fotogalerie/18690/radvanov-mistni-cast-mlade-vozice,> a title="Radvanov-zámek s terasou od jihu-Foto:Ulrych Mir."

href="http://www.turistika.cz/fotogalerie/18690/radvanov-mistni-cast-mladevozice"><imgsrc="http://foto.turistika.cz/foto/11684/18690/full_7431bd_f_normalFile5-radvanov-zamek-s-terasou-od-jihu.jpg" width="500" height="213" />.

Seznam zkratek

aj.	- a jiné
apod.	- a podobně
atd.	- a tak dále
AV NF	- Akční výbor Národní fronty
cit.	- citováno
č.	- číslo
č. j.	- číslo jednací
ČKCH	- Česká katolická charita
č. p.	- číslo popisné
ČSR	- Československo
DKCH	- Diecézní katolická charita
DSKCH	- Diecézní svazy katolické charity
et al.	- kolektiv autorů
hod.	- hodina
CHDŘ	- Charitní domov řeholnic
inv. č.	- inventární číslo
kart.	- karton
KAV	- Krajský akční výbor
KCT	- krajský církevní tajemník
Kčs	- koruna československá
KNV	- Krajský národní výbor
KSČ	- Komunistická strana Československa
M.	- Matka představená
m ²	- metr čtvereční
m. j.	- mimo jiné
MNV	- místní národní výbor
Msgre či Mons. Monsignore	- titulární označení církevního hodnostáře
MŠK	- ministerstvo školství a kultury
MV	- ministerstvo vnitra
např.	- například
NF	- Národní fronta – svazek organizací pod vedením KSČ
NS	- Národní správa
NV	- národní výbor
OAV	- Okresní akční výbor
OCT	- okresní církevní tajemník
Okr.	- okresní
ONV	- okresní národní výbor
OPraem.	- premonstráti
OV KSČ	- Okresní výbor KSČ
P.	- pater, katolický kněz
P. Maria	- Panna Maria
pastýřský list	-církevní dopis biskupa (ordináře)
PhDr.	- doktor filozofie
pozn.	- poznámka
Prof. Th.	- profesor teologie

r.	- rok
S.	- řádová sestra
s.	- strana
s.	- soudruh
Sb.	- Sbírka zákonů
SDB	- salesiáni
sign.	- signatura
SJ	- jezuité (Societas Jesu), též TJ
SNB	- Sbor národní bezpečnosti
SOA	- Státní oblastní archiv
soc.	- sociální
SokA	- Státní okresní archiv
SPraem.	- Českomoravská provincie Kongregace sester premonstrátek
SPVC MK	- Sekretariát pro věci církevní ministerstva kultury
srov.	- srovnej
Státní sekretariát (v Římě)	- vatikánská obdoba ministerstva zahraničí
StB	- Státní (tajná) bezpečnost
SÚC	- Státní úřad pro věci církevní
sv.	- svatá, svatý
t. č.	- toho času
TF UK	- Teologická fakulta Univerzity Karlovy
ThDr.	- doktor teologie
tj.	- to je
tzv.	- tak zvané
ÚSKCH	- Ústředí svazů katolické charity
ÚVKŠČ	- Ústřední výbor KŠČ
ÚV NF	- Ústřední výbor NF
VB	- Veřejná bezpečnost – veřejný policejní orgán
v. r.	- vlastní rukou
VŽK	- vyklizení ženských klášterů

Seznam příloh

Příloha I.	Květův dům na hlavní třídě 9. května v Táboře
Příloha II	Pamětní deska na Květově domě v Táboře
Příloha III.	Zámek Radvanov u Mladé Vožice
Příloha IV.	Historie zámku v Radvanově u Mladé Vožice
Příloha V.	Charitní domov pro řeholnice Radvanov u Mladé Vožice
Příloha VI.	Medailonek S. Celestiny Františky Píchové, SPraem.
Příloha VII.	Medailonek Mons. ThDr. Michala Buzalky
Příloha VIII.	Medailonek P. Augustina Antonína Machalky, Opraem.
Příloha IX.	Medailonek ThDr. Štěpána Maria kardinála Trochty, SDB
Příloha X.	Medailonek Mons. ThDr. Stanislava Zely
Příloha XI.	Medailonek Prof. ThDr. Josefa kardinála Berana
Příloha XII.	Medailonek PhDr. Františka Šilhana, SJ

Příloha I.

Květvův dům na hlavní třídě 9. května v Táboře

Příloha II.

Pamětní deska na Květově domě v Táboře

Příloha III.

Zámek Radvanov u Mladé Vožice

Zdroj: Radvanov – místní část Mladé Vožice. In: Turistika.cz s.r.o. [online]. Praha: Turistika.cz s.r.o., © 2007- 2015 [cit. 23. 01. 2015]. Dostupné na WWW: <<http://www.turistika.cz/fotogalerie/18690/radvanov-mistni-cast-mladevozice>><imgsrc="http://foto.turistika.cz/foto/11684/18690/full_7431bd_f_normalFile5-radvanov-zamek-s-terasou-od-jihu.jpg" width="500" height="213" />.

Příloha IV.

Historie zámku v Radvanově u Mladé Vožice

Encyklopedie o hradech, zámcích a tvrzích jižních Čech popisuje historii zámku v Radvanově takto: „*Radvanov - zámek se nachází 4 km jihovýchodně od Mladé Vožice. O vsi Radvanově a jejích majitelích je málo zpráv. Poprvé se připomíná v r. 1430 se svým majitelem Litvínem z Radvanova. Roku 1552 je zmínka o bratrech Janu a Adamu z Radvanova, z nichž mladší Adam převzal dvůr. 1698 prodal Jiří Lhotský ze Smyslova na Radvanově svému zeti Bedřichu Vavřinci Jeníkovi z Bratřic dvůr Radvanov. V zámku, který vystavěl Bedřichův syn Josef Jiří v pozdně barokním slohu, se narodil r. 1756 Jan Nepomucký Vojtěch Jeník z Bratřic. Po gymnaziálních studiích a na právnické fakultě v Praze se rozhodl pro vojenskou službu. Po šestnácti letech odešel v hodnosti setníka z armády a usadil se v Praze. Byl to pokrokový vlastenec, josefinista a milovník starých českých písemných památek. Ve svých zápiscích zachoval mnohé zprávy. Zemřel r. 1845 v Praze. Sňatkem s Janovou sestrou Kateřinou získal Radvanov hrabě František Josef Vratislav z Mitrovic, po jehož smrti koupila statek r. 1797 v dražbě hraběnka Terezie Trautmannsdorfová, rozená hraběnka z Kokořova. Od r. 1804, kdy Radvanov získal budějovický měšťan a notář Josef Kalina, všichni další majitelé pocházeli z měšťanských vrstev a neměli o uchování vnější podoby pozdně barokního zámku zájem. To dosvědčuje poslední přestavba budovy z r. 1916 za majitele Otakara Tůmy. V r. 1935 dal tehdejší majitel Radvanova Horák z Prahy zasadit na průčelí zámku pamětní desku Jana Jeníka z Bratřic. V r. 1945 až 1963 byl zámek ve správě Fondu národní obnovy.*“²²⁴ Od roku 1963 jej vlastnila Česká katolická charita, která zámek upravila pro sociální účely. V současné době je zámek v soukromých rukou.

²²⁴ TRÍSKA, K.. *Radvanov - zámek*. In TRÍSKA, K. et al. *Hrady, zámky a tvrze v Čechách, na Moravě a ve Slezsku. (V) Jižní Čechy*, s. 163–164.

Příloha V.

Charitní domov pro řeholnice Radvanov u Mladé Vožice

Zdroj: KONGREGACE SESTER PREMONSTRÁTEK. *Sestry premonstrátky: K 95. výročí založení Kongregace (1902–1997)*, s. 13. Pozn. Snímek byl pořízen v roce 1970 k příležitosti předání papežského dekretu „Decretum laudis“, kterým byla potvrzena Kongregace sester premonstrátek.

Příloha VI.

Medailonek

S. Celestina Františka Píchová, SPraem.

1938–1963 - místní představená v Charitním Květově domově v Táboře

1963–1973 - místní představená v Charitním domově pro řeholnice v Radvanově
u Mladé Vožice

Františka Píchová se narodila 4. listopadu 1906 v Pošné u Pacova. Pocházela ze zbožné rodiny, z deseti dětí, z nichž se dožila nejvyššího věku. Již v dospívání projevila přání stát se řeholní sestrou jako její starší sestra, která vstoupila k Šedým sestrám a sloužila v dětské nemocnici v Praze. Františka však byla tělesně slabší a maminka měla obavy, že by službu v nemocnici nevydržela. Na radu své sestry se proto přihlásila k sestrám premonstrátek, které tehdy v nemocnicích nepůsobily. S požehnáním rodičů nastoupila jako kandidátka na Sv. Kopečku. Dne 12. října 1932 přijala řeholní bílé roucho sester premonstrátek sv. Norberta a začala noviciát, který ukončila 16. října 1934 dočasnými sv. sliby. V noviciátě a další dva roky pracovala v kuchyni a od starších spolusester se hodně přiučila, byla snaživá a pečlivá a stala se dobrou kuchařkou.²²⁵

V roce 1936 začala ošetřovatelkou činnost spolu se dvěma spolusestrami v charitním ústavu v Květově domě v Táboře, který odkázala majitelka Kongregaci sester premonstrátek. V srpnu 1937 složila S. Celestina Píchová věčné sv. sliby a rok poté byla jmenována místní představenou v Táboře. V roce 1945–46 vedla dočasně úřad představené sester v turnovské nemocnici, pak se opět vrátila do Tábora jako místní představená. Po roce 1948, kdy charitní domov spravovala ČKCH, vykonávala S. Celestina Píchová vedoucí ústavu až do r. 1958, kdy byl dosazen nový civilní vedoucí. Od roku 1960 byl ústav změněn na charitní dům pro řeholnice a v prosinci roku 1963 přestěhován do Radvanova u Mladé Vožice. Pozici místní představené zastávala S. Celestina Píchová do r. 1973 a činnost v kuchyni do r. 1977, poté již jen

²²⁵ Srov. Životopis S. Celestiny Františky Píchové, archiv Českomoravské provincie Kongregace sester premonstrátek na Svatém Kopečku.

vypomáhala. Od roku 1986 se pro vleklé onemocnění dolních končetin společného života komunity účastnila jen sporadicky. Zemřela 27. března 1990. Pochována je na hřbitově v Táboře – Klokotech.²²⁶

²²⁶ Srov. Životopis S. Celestiny Františky Píchové, archiv Českomoravské provincie Kongregace sester premonstrátek na Svatém Kopečku.

Příloha VII.

Medailonek

Mons. ThDr. Michal Buzalka

pomocný biskup trnavský (1938–1961)

titulární biskup konenský

Narozen 18. 9. 1885 ve Svätém Antoně, okr. Banská Štiavnica. Pocházel z hornické rodiny, ze tří sourozenců. Základní vzdělání získal v rodné obci a v Banské Štiavnici. Středoškolské studium absolvoval na piaristickém gymnáziu v Banske Štiavnici a Ostrihome, kde jej zakončil maturitou roku 1904. Poté odešel na doporučení ostrihonského arcibiskupa studovat teologii do Pázmanea do Vídně. Ve Vídni byl 14. 7. 1908 vysvěcen na kněze.²²⁷

V letech 1908 - 1911 byl ustanoven kaplanem v Banské Štiavnici, kde působil zároveň jako profesor náboženství na evangelickém lyceu a pokračoval ve studiu teologie na Bohoslovecké fakultě Císařsko – královské univerzity ve Vídni. V roce 1911 se stal pomocným duchovním Nemocnice sv. Štefana v Budapešti. V roce 1912 zakončil postgraduální studium doktorátem teologie. Od prosince 1911 působil jako administrátor ve Skýcově u Topolčianek. Po vypuknutí 1. světové války musel narukovat a sloužil u posádkové nemocnice v Budapešti a s polní nemocnicí na vícero bojištích Evropy. Po osmi měsících byl z vojenské služby uvolněn a vrátil se do Skýcova. V roce 1920 se účastnil, na požádání A. Hlinky, předvolební agitace Slovenské ľudové strany v okresech Zlaté Moravce a Vráble. V letech 1920 - 1922 byl správcem farnosti ve Vajnorech. V roce 1922 krátce vykonával redaktora deníku Slováč.²²⁸

V září téhož roku byl ustanoven prefektem a profesorem semináře v Trnavě. Roku 1924 přijal hodnost papežského komorníka. V letech 1924–32 sloužil jako administrátor a farář v Zavaru u Trnavy. V prosinci 1931 se stal rektorem a profesorem semináře v Trnavě. Tento post zastával také v letech 1936–40 na Bohoslovecké fakultě

²²⁷ Srov. PETRANSKÝ, I. A. *Kňazské a biskupské puosobenie Michala Buzalku*. In LETZ, R. ; PETRANSKÝ I. A. et al. *Biskup Michal Buzalka: Zborník príspevkov ...*, s. 165.

²²⁸ Srov. Tamtéž, s. 165.

v Bratislavě, kam se přestěhoval i seminář z Trnavy. Mezitím, v roce 1935, přijal titul papežského preláta. Dne 17. 3. 1938 byl jmenován titulárním biskupem konenským a pomocným biskupem trnavským. Biskupské svěcení se konalo v Římě 15. 5. 1938. Od roku 1939 byl předsedou Katolické akce, Katolické tiskové kanceláře a Sdružení katolické mládeže. V roce 1940 byl jmenován vikářem slovenské armády. V roce 1942 ustanoven rektorem kněžského semináře v Bratislavě. (Tuto funkci zastával až do roku 1950.)²²⁹

Po příchodu Rudé armády v dubnu 1945 byl biskup M. Buzalka zatčen (kvůli svému působení v první Slovenské republice) a držen ve vazbě v Bratislavě. Byl vězněn do července 1945. Dne 29. 4. 1950 tajně vysvětil biskupem A. Richtera. Dne 12. 7. 1950 byl z rozhodnutí „církevní šestky“ ÚV KSČ zatčen. Dne 15. 1. 1951 byl biskup M. Buzalka ve zmanipulovaném soudním procesu odsouzen (společně s biskupy J. Vojtaššákem a P. Gojdičem)²³⁰ za trestné činy vojenské zrady, velezrady, vyzvědačství a úkladů proti republice k trestu odnětí svobody na doživotí a konfiskaci majetku. Byl vězněn na více místech: ve Valdicích, Praze – Ruzyni, Leopoldově, Ilavě, Žilině. V roce 1955 byl rozsudek revidován a trest změněn na 25 let odnětí svobody. Roku 1956 uznán vážně nemocným a trest mu byl přerušen. Poté byl umístěn společně s J. Vojtaššákem v Domově důchodců v Děčíně. Od roku 1958 byl internován v charitním domově v Táboře, kde 7. 12. 1961 zemřel a byl zde pochován. V roce 1964 byly jeho tělesné ostatky uloženy do rodného hrobu ve Svätém Antonu.²³¹

²²⁹ Srov. PETRANSKÝ, I. A. *Kňazské a biskupské puosobenie Michala Buzalku*. In LETZ, R.; PETRANSKÝ I. A. et al. *Biskup Michal Buzalka: Zborník príspevkov ...*, s. 166.

²³⁰ Srov. BALÍK, S.; HANUŠ, J. *Katolícká cirkev v Československu 1945–1989*, s. 79.

²³¹ Srov. PETRANSKÝ, I. A. *Kňazské a biskupské puosobenie Michala Buzalku*. In LETZ, R.; PETRANSKÝ I. A. et al. *Biskup Michal Buzalka: Zborník príspevkov ...*, s. 166.

Příloha VIII.

Medailonek

P. Augustin Antonín Machalka, Opraem.

římskokatolický kněz, opat premonstrátského kláštera v Nové Říši (1945 - 1992)

Narozen 14. 9. 1906 v obci Ústí (okres Přerov) jako čtvrté dítě Antonína a Františky Machalkových. Otec byl domkař s nevelkým hospodářstvím, přivydělával si zedničením. Po ukončení Obecné školy v Ústí v roce 1916²³² nastupuje v září na Měšťanskou školu v Hranicích.²³³ Po jejím ukončení v roce 1918 vstupuje na reálné gymnázium v Hranicích,²³⁴ odkud po dvou letech přestupuje na klasické německé gymnázium v Doupově.²³⁵ Studia na gymnáziu zakončil maturitou v roce 1928 a poté začal noviciát v premonstrátském řádu v novoříšském klášteře. V klášterní komunitě tehdy vládla napjatá situace v důsledku sporného průběhu volby nového opata a sporů o řádovou reformu. Na základě rozhodnutí vedení kláštera byl poslán jako novic k premonstrátům do Belgie, do opatství Tongerlo. Přijal řeholní jméno Augustin.²³⁶ V roce 1929 složil dočasné sliby a zahájil studium na brněnském alumnátu a poté studium bohosloví na Masarykově univerzitě v Brně.²³⁷ Dne 5. 7. 1934 byl vysvěcen na kněze v katedrále sv. Petra a Pavla v Brně. Dne 8. 7. 1934 sloužil primum mši sv. v kostele v Hranicích.²³⁸

V roce 1934 působil jako kaplan novoříšského kláštera.²³⁹ Byl členem místního obecního zastupitelstva a školní rady, vzdělavatel novoříšského Orla. Od roku 1941 zastával funkci provizora, do níž byl jmenován opatem Součkem.²⁴⁰ Měl povinnost starat se o klášterní hospodářství a vést písemnou agendu s protektorátními úřady. Dne 29. 5. 1942 byl klášter obsazen gestapem. (Příčinou bylo udání vyloučeného novice

²³² Srov. CVRČEK, J. *Augustin Machalka: „Poslední opat“ novoříšského kláštera (1906–1996)*, s. 24.

²³³ Srov. Tamtéž, s. 30.

²³⁴ Srov. Tamtéž, s. 32.

²³⁵ Srov. Tamtéž, s. 34.

²³⁶ Srov. Tamtéž, s. 35.

²³⁷ Srov. Tamtéž, s. 36.

²³⁸ Srov. Tamtéž, s. 40.

²³⁹ Srov. Tamtéž, s. 42.

²⁴⁰ Srov. Tamtéž, s. 48.

Kříže a také seskok parašutistů poblíž Ořechova v noci z 27.–28. 3. a následný atentát na říšského protektora Heidricha.)²⁴¹ I se spolubratry byl vyslýchán na jihlavském gestapu a dne 16. 1. 1943 byl transportován do Osvětimi. Dne 20. 8. 1943 byl převezen se třemi zbývajícími spolubratry do Buchenwaldu.²⁴² Dne 7. 1. 1945 byl transportován do Dachau, kde se dočkal osvobození tábora Američany 29. 4. 1945.²⁴³ Po návratu zahájil obnovu novoříšského řeholního života. Dne 30. 12. 1945 byl ustanoven opatem kláštera.²⁴⁴ V roce 1947 se účastnil generální kapituly premonstrátského řádu v Římě.²⁴⁵

Dne 3. 2. 1950 došlo k přepadení novoříšského kláštera komandem StB a lidovými milicemi a opat A. Machalka byl z kláštera odvezen. Následně byl zatčen a převezen do Valdic.²⁴⁶ Soudní proces s opatem A. Machalkou a dalšími devíti řeholníky probíhal ve dnech 31. 3.–5. 4. 1950 u Státního soudu v Praze.²⁴⁷ Dne 5. 4. 1950 byl opat A. Machalka odsouzen za trestný čin velezrady, přechovávání zbraní k 25 letům odnětí svobody a věznění, dále k pokutě peněžní a k odnětí způsobilosti k právnímu jednání.²⁴⁸ Byl vězněn na Mírově a ve Valdicích. Dne 11. 12. 1951 převezen do Leopoldova.²⁴⁹ Dne 10. 3. 1959 byl A. Machalka krajskou prokuraturou v Praze podmíněčně propuštěn.²⁵⁰ Po propuštění žil krátce u sestry v Ústí. Poté byl umístěn v Charitním domově v Táboře. V roce 1961 mu byla udělena milost a odpuštěn zbytek trestu. Od roku 1963 byl internován v Charitním domově pro řeholnice v Radvanově u Mladé Vožice.²⁵¹

²⁴¹ Srov. CVRČEK, J. *Augustin Machalka: „Poslední opat“ novoříšského kláštera (1906–1996)*, s. 49.

²⁴² Srov. Tamtéž, s. 50.

²⁴³ Srov. Tamtéž, s. 51.

²⁴⁴ Srov. Tamtéž, s. 52.

²⁴⁵ Srov. Tamtéž, s. 54.

Pozn. V roce 1949 stál v čele společné československé cirkárie (sdružení několika opatství) generální vikář, strahovský opat ThDr. Bohuslav Stanislav Jarolímek. Cirkárie se dělila na tyto kanonie: Praha – Strahov, Teplá, Želiv, Nová Říše, na Slovensku Jasov. V českých kláštrech v roce 1949 žilo 143 premonstrátů. Srov. VLČEK, V. *Perzekuce mužských řádů a kongregací komunistickým režimem 1948–1964*, s. 52.

²⁴⁶ Srov. CVRČEK, J. *Augustin Machalka: „Poslední opat“ novoříšského kláštera (1906–1996)*, s. 64–65.

²⁴⁷ Srov. VLČEK, V. *Perzekuce mužských řádů a kongregací komunistickým režimem 1948–1964*, s. 276.

²⁴⁸ Srov. CVRČEK, J. *Augustin Machalka: „Poslední opat“ novoříšského kláštera (1906–1996)*, s. 68.

²⁴⁹ Srov. Tamtéž, s. 69.

²⁵⁰ Srov. Tamtéž, s. 73.

²⁵¹ Srov. Tamtéž, s. 78.

Dne 30. 7. 1968 Nejvyšší soud v Praze zrušil trest z r. 1950 a opat A. Machalka byl rehabilitován.²⁵² V létě 1968 se účastnil v rakouském Innsbrucku řádové kapituly a navštívil rakouské kláštery.²⁵³

Po roce 1989 se opat A. Machalka dočkal navrácení kláštera k 1. 3.1991. V roce 1992 byl plně rehabilitován a finančně odškodněn. V závěru roku 1992 ze zdravotních důvodů abdikoval²⁵⁴ a správu kláštera předal převorovi P. Bernardovi.²⁵⁵ Počátkem roku 1993 se zhoršil jeho zdravotního stav a byl odkázán na péči řeholních sester premonstrátek. P. A. Machalka zemřel dne 3. 1. 1996 ve věku nedožitých 90 let.²⁵⁶

²⁵² Srov. Tamtéž, s. 80.

²⁵³ Srov. Tamtéž, s. 81.

²⁵⁴ Srov. CVRČEK, J. *Augustin Machalka: „Poslední opat“ novoríšského kláštera (1906–1996)*, s. 83.

²⁵⁵ Srov. Tamtéž, s. 84.

²⁵⁶ Srov. Tamtéž, s. 84.

Příloha IX.

Medailonek

ThDr. Štěpán Maria kardinál Trochta, SDB

sedmnáctý sídelní biskup litoměřický (1947–1974)

jeden ze zakladatelů české provincie salesiánů

Narozen 26. 3. 1905 ve Francově Lhotě na Valašsku. Pocházel z chudých poměrů. V osmi letech mu zemřel otec a matka zůstala sama se třemi dětmi. Po dokončení základního vzdělání byl roku 1917 přijat ke studiu na arcibiskupském gymnáziu v Kroměříži.²⁵⁷

V roce 1923 odjel na teologická studia u salesiánů v Itálii do městečku Perosa Argentina. Ve studijním roce 1924–25 absolvoval noviciát a své řeholní sliby složil 24. 9. 1925. Stal se spoluzakladatelem českého salesiánského díla (společně s donem Ignácem Stuchlým) a podporoval české chlapce ve studiu u salesiánů. Absolvoval filozofická studia a tříletou vychovatelskou praxi v salesiánském duchu v Turíně. 28. 9. 1927 se účastnil otevření prvního salesiánského ústavu ve Fryštáku u Zlína. 20. 6. 1932 dosáhl titulu ThDr. na Papežské teologické fakultě v Turíně. 3. 7. 1932 přijal kněžské svěcení od turínského arcibiskupa a pozdějšího kardinála M. Fossatiho. 16. 7. 1932 sloužil primiční mši sv. ve Francově Lhotě.²⁵⁸

Po návratu do Čech působil v několika salesiánských ústavech, řídil výstavbu salesiánského domu a kostela sv. Josefa v Ostravě, kláštera v Praze Kobylisích, který posléze spravoval jako ředitel. Za války byl opakovaně vyšetřován gestapem a několik dní po atentátu na Heydricha byl zatčen za vlastenecká kázání, kontakt s nepřáteli Říše, pomoc Židům aj. Byl transportován do koncentračních táborů Terezín, Mauthausen a Dachau. Zde se dočkal osvobození v dubnu 1945.²⁵⁹

Dne 16. 11. 1947 byl vysvěcen biskupem pro litoměřickou diecézi v katedrále sv. Víta v Praze. Dne 23. 11. 1947 se ujal biskupského úřadu v Litoměřicích.²⁶⁰

²⁵⁷ Srov. NOVOSAD, J. *Štěpán Trochta: Svědek „T“*, s. 15.

²⁵⁸ Srov. Tamtéž, s. 19, 21, 23.

²⁵⁹ Srov. VLČEK, V. *Perzekuce mužských řádů a kongregací komunistickým režimem 1948–1964*, s. 345.

²⁶⁰ Srov. NOVOSAD, J. *Štěpán Trochta: Svědek „T“*, s. 67, 69.

Po únoru 1948 vedl církevní delegaci při jednáních s delegáty NF a církevní komise ÚV KSČ.²⁶¹

Dne 19. 6. 1949 biskup Š. Trochta osobně četl v litoměřické katedrále společný pastýřský list českých biskupů k proticírkevním opatřením vlády. Po tomto posledním významnějším veřejném činu litoměřického biskupa byl biskup Š. Trochta internován ve své litoměřické rezidenci a hlídán StB. Správy diecéze se ujali státní úředníci.²⁶²

K 15. 1. 1953 byl vydán rozkaz k jeho zatčení. Následující den 16. 1. 1953 byl dopraven do věznice v Ruzyni.²⁶³ Dne 23. 7. 1954 proběhlo hlavní líčení Nejvyššího soudu v Praze proti ThDr. Trochtovi a prof. Th. F. Rabasovi, ThDr. F. Vlčkovi a B. Landsmanovi. Biskup Š. Trochta byl obviněn z trestného činu velezrady a vyzvědačství a odsouzen k trestu odnětí svobody v délce trvání 25 roků, ke ztrátě čestných práv občanských, propadnutí celého jmění a byl povinen nahradit náklady trestního řízení vč. odměny svým obhájčům. Kromě věznění v Ruzyni a na Pankráci prošel biskup Trochta věznicemi v Kartouzích (Valdice u Jičína), v Leopoldově a různých okolních věznicích a byl stále pod tlakem svých vyšetřovatelů.²⁶⁴

Dne 10. 5. 1960 byl biskup Š. Trochta v důsledku amnestie prezidenta republiky podmíněčně propuštěn na svobodu.²⁶⁵ I přes bedlivé sledování StB tajně udílel kněžská svěcení řeholním spolubratřím salesiánům.²⁶⁶ V letech 1962–68 byl biskup Š. Trochta internován v Charitním domově řeholnic v Táboře a posléze v Radvanově u Mladé Vožice.²⁶⁷ V roce 1968 byl na základě žádosti o přezkoumání jeho procesu v plném rozsahu rehabilitován.²⁶⁸ Dne 1. 8. 1968 obdržel státní souhlas k návratu do litoměřické diecéze.²⁶⁹ K 1. 9. 1968 se opět ujímá řízení litoměřické diecéze.²⁷⁰ V lednu 1969 papežem Pavlem VI. jmenován členem Sekretariátu pro nevěřící v Římě.²⁷¹ Vlivem normalizačního procesu počínajícího roku 1970 byl biskup Š. Trochta opět terčem

²⁶¹ Srov. VLČEK, V. *Perzekuce mužských řádů a kongregací komunistickým režimem 1948–1964*, s. 345.

²⁶² Srov. NOVOSAD, J. *Štěpán Trochta: Svědek „T“*, s. 99.

²⁶³ Srov. Tamtéž, s. 121.

²⁶⁴ Srov. NOVOSAD, J. *Štěpán Trochta: Svědek „T“*, s. 145–149.

²⁶⁵ Srov. Tamtéž, s. 155.

²⁶⁶ Srov. Tamtéž, s. 195.

²⁶⁷ Srov. Tamtéž, s. 187.

²⁶⁸ Srov. Tamtéž, s. 199.

²⁶⁹ Srov. Tamtéž, s. 201.

²⁷⁰ Srov. Tamtéž, s. 205.

²⁷¹ Srov. NOVOSAD, J. *Štěpán Trochta: Svědek „T“*, s. 207.

útoků KSČ a státního církevního sekretariátu.²⁷² Dne 12. 4. 1973 se biskup Š. Trochta účastnil v Římě svého slavnostního jmenování kardinálem.²⁷³ Začátkem dubna 1974, několik dní po svém návratu z nemocnice, kde se podrobil operaci, byl donucen přijmout k jednání KCT.²⁷⁴ Následující den ráno (6. 4. 1974) byl v důsledku vyčerpávajícího jednání ve vážném zdravotním stavu převezen do nemocnice, kde odpoledne zemřel.²⁷⁵ Pohřbu kardinála Š. Trochty (16. 4. 1974) se účastnil i tehdejší kardinál Wojtyła, který v krátce pronesené řeči označil kardinála Š. Trochtu za mučedníka.²⁷⁶

²⁷² Srov. NOVOSAD, J. *Štěpán Trochta: Svědek „T“*, s. 221.

²⁷³ Srov. Tamtéž, s. 225.

²⁷⁴ Srov. Tamtéž, s. 229.

²⁷⁵ Srov. Tamtéž, s. 231.

²⁷⁶ Srov. Tamtéž, s. 235.

Příloha X.

Medailonek

Mons. ThDr. Stanislav Zela

pomocný biskup olomoucký (1941–1969)

titulární biskup harpaský

Narozen 12. 7. 1893 v Horních Nětčicích na Přerovsku. Byl sedmým dítětem Josefa a Aloisie Zelových. Vystudoval gymnázium v Přerově a bohosloveckou fakultu v Olomouci. Dne 5. 7. 1917 byl vysvěcen na kněze.²⁷⁷

V letech 1917–20 působil jako pomocný kněz ve Fryštáku u Holešova. V roce 1920 jej olomoucký arcibiskup Skrbenský jmenoval svým sekretářem a druhým arcibiskupským ceremoniářem biskupů L. Skrbenského, A. J. Stojana a L. Prečana, tuto funkci vykonával až do roku 1933. Od září 1939 do listopadu 1939 byl krátce vězněn v koncentračních táborech Dachau a Buchenwald. Dne 11. 10. 1940 byl jmenován pomocným biskupem olomouckým a titulárním biskupem harpaským a 14. 9. 1941 vysvěcen v Olomouci. Dne 26. 11. 1940 ustanoven sídelním kanovníkem olomouckým. Od 1. 10. 1944 byl ustanoven prelátem scholastikem této kapituly a od března 1947 do března 1948 dostal titul kapitulního vikáře olomoucké arcidiecéze. V říjnu 1948 byl jmenován generálním vikářem olomoucké arcidiecéze a v červnu 1949 přijal titul probošta metropolitní kapituly.²⁷⁸

Po roce 1948 byl biskup S. Zela obviněn, že se podílel na tajném praktikování mimořádných fakult, které po vzoru tzv. mexických fakult udělil Sv. Stolec ohrožené církvi, aby mohla pokračovat ve své činnosti i v případě pronásledování. Také byl viněn ze spolupráce a spoluorganizování Pastoračního referátu olomoucké arcidiecéze, kolaborace a podvodu. Dne 19. 7. 1950 byl zatčen. V již dopředu připraveném a naplánovaném soudním procesu pod názvem „Zela a spol.“ byl 2. 12. 1950 odsouzen za trestný čin velezrady, vyzvědačství, kolaboraci s nacisty, podvodu a veřejného násilí k 25 rokům těžkého žaláře. Prošel si věznicemi Leopoldov a Valdice. Dne 4. 10. 1963

²⁷⁷ Srov. BUBEN, M. M.; POKORNÝ, P. R. *Encyklopedie českých a moravských pomocných (světících) biskupů (se supplementem sídelních biskupů)*, s. 185.

²⁷⁸ Srov. Tamtéž, s. 186.

byl amnestován prezidentem Antonínem Novotným a podmíněčně propuštěn. Krátce poté pobýval u příbuzných v Rakově na Přerovsku, poté byl státními orgány dopraven a neformálně internován v Charitním domově řeholnic v Radvanově.²⁷⁹

V novém soudním procesu, který se konal 16.–18. 6. 1969, byl zcela zproštěn viny a plně rehabilitován. Po tomto období došlo ke zhoršení jeho zdravotního stavu a byl nucen podstoupit operační zákrok v Olomouci. Dne 6. 12. 1969 v Radvanově zemřel. Dle svého přání byl biskup S. Zela pohřben v rodné farnosti v Soběchlebech pod Hostýnem.²⁸⁰

²⁷⁹ Srov. BUBEN, M. M.; POKORNÝ, P. R. *Encyklopedie českých a moravských pomocných (světících) biskupů (se supplementem sídelních biskupů)*, s. 186

²⁸⁰ Srov. Tamtéž, s. 187.

Příloha XI.

Medailonek

Prof. ThDr. Josef kardinál Beran

katolický duchovní a teolog, arcibiskup pražský

Narozen 29. 12. 1888 v Plzni, jako prvorozený syn Josefa a Marie Beranových. Po maturitě na gymnáziu roku 1907 vstoupil do semináře v Římě. Dne 10. 6. 1911 byl v Římě vysvěcen na kněze. Roku 1912 zakončil studia v Římě doktorátem teologie.²⁸¹

Poté se navrátil do vlasti a působil jako kaplan v Chyši na Žluticku. V roce 1914 byl kaplanem v Praze na Proseku, Praze – Michli a v Útulku sv. Josefa pro hluchoněmé v Krči. Od 1. 1. 1917 jmenován profesorem náboženství, později ředitelem a profesorem pedagogiky v Učitelském ústavu sv. Anny v Ječné ulici v Praze. Od roku 1929 byl asistentem pastorální teologie na TF UK v Praze, v roce 1932 ustanoven rektorem Arcibiskupského semináře a od října 1934 byl jmenován mimořádným profesorem pastorální teologie na TF UK. Dne 6. 6. 1942 zatčen gestapem, vězněn na Pankráci, pak v Terezíně, od září v Dachau. Dne 26. 5. 1945 se navrátil do Prahy a pokračoval ve funkci rektora Arcibiskupského semináře. V roce 1946 byl zvolen řádným profesorem TF UK s účinností od 1. 5. 1939. Dne 4. 11. 1946 jmenován arcibiskupem pražským.²⁸²

Dne 11. 11. 1946 se ujímá biskupského úřadu. 8. 12. 1946 vysvěcen biskupem (světitelé internuncios S. Ritter, M. Pícha, A. Eltschkner). Dne 18. 6. 1949 pronesl arcibiskup J. Beran burcující kázání ve strahovském kostele. Následující den, 19. 6. 1949, při slavnosti Božího těla byla mše, kterou celebroid arcibiskup J. Beran v Katedrále sv. Víta, narušena StB. Poté byl arcibiskup J. Beran internován v Arcibiskupském paláci. Dne 7. 3. 1950 byl převezen do Roželova u Rožmitálu a 24. 3. 1950 do Růžodolu u Liberce, tedy mimo území své diecéze. Od 17. 4. 1953 žil v internaci v Myštěvsi u Bydžova a od 20. 12. 1957 v Paběnicích u Čáslavi. Dne 4. 10. 1963 byla arcibiskupu J. Beranovi udělena milost prezidenta republiky. Nadále však

²⁸¹ Srov. SVOBODA, B.; POLC, J. V. *Kardinál Josef Beran: Životní příběh velkého vyhnance*, s. 270.

²⁸² Srov. Tamtéž, s. 270.

musel nuceně pobývat v mírnější internaci v Mukařově u Říčan a od 2. 5. 1964 v Radvanově u Mladé Vožice. Dne 25. 1. 1965 byla zveřejněna zpráva o jeho jmenování kardinálem. Dne 17. 2. 1965 obdržel od vlády povolení k vycestování do Říma, kde se měl ujmout své funkce. Dne 25. 2. 1965 slavnostně přebírá kardinálský klobouk ve svatopetrské bazilice od Svatého otce Pavla VI. Kardinál J. Beran se také účastnil čtvrtého a posledního zasedání II. vatikánského koncilu v Římě, kde pronesl řeč o svobodě náboženství a svědomí. V dalším životním období kardinál J. Beran založil křesťanské středisko v Římě. Navštívil dětské tábory ve Francii, Švýcarsku a Norsku. V roce 1966 navštívil USA a Kanadu, účastnil se poutní výpravy do Lurd a v roce 1967 jubilejní výstavy ve Fatimě. V roce 1968 však vážně onemocněl a podrobil se operaci ve Stuttgartu. V roce 1969 na Zelený čtvrtek promluvil naposledy ve Vatikánském rozhlase k českému lidu. Dne 17. 5. 1969 zemřel. Dne 22. 5. 1969 sloužil zádušní mši svatou za kardinála J. Berana ve Sv. Petru biskup F. Tomášek. Kardinál J. Beran byl pohřben s mimořádnými poctami papežem Pavlem VI. v kryptě velechrámu nedaleko hrobu sv. Petra.²⁸³

²⁸³ Srov. SVOBODA, B.; POLC, J. V. *Kardinál Josef Beran: Životní příběh velkého vyhnance*, s. 271.

Příloha XII.

Medailonek

PhDr. František Šilhan, SJ

doktor teologie a filozofie, psycholog a pedagog

katolický kněz, provinciál české provincie Tovaryšstva Ježíšova²⁸⁴ (1945-1971)

Narozen 7. 1. 1905 v Nové Vsi v severních Čechách. Obecnou školu navštěvoval v Šumburku nad Desnou a měšťanku v Tanvaldě. Středoškolská studia začal na německém gymnáziu v Bohosudově, po kvintě se rozhodl vstoupit do Tovaryšstva. 14. 8. 1923 začal noviciát v Trnavě, poté pokračoval v přeloženém noviciátě na Velehradě. 15. 8. 1925 složil první sliby. 1927 maturoval s vyznamenáním na gymnáziu v Praze -Bubenči. Poté byl poslán na základní filozofická studia do Holandska do Oudenbosch, Nijmegen. Studoval také teologii v Maastrichtu. Dne 15. 8. 1933 byl v Maastrichtu vysvěcen na kněze. V letech 1934-36 absolvoval speciální dvouletou přípravu na filozofické fakultě Gregoriánské univerzity v Římě. V roce 1936 se stal doktorem filozofie a získal oprávnění učit filozofii na jezuitských vysokých školách. V letech 1936-37 působil v Praze u sv. Ignáce jako ředitel Mariánské družiny akademiků.²⁸⁵

Od roku 1938 vyučoval filozofii na řádovém Filozofickém ústavě v Benešově u Prahy. Po zabrání benešovské koleje nacisty r. 1942 odešel na Velehrad a tam pokračoval jako profesor kosmologie a experimentální psychologie. V roce 1945 se přestěhoval filozofický ústav z Velehradu do Brna. Zde působil P. F. Šilhan jako rektor a profesor filozofie. Dne 26. 11. 1945 jmenován provinciálem české provincie Tovaryšstva Ježíšova.²⁸⁶

²⁸⁴ Jezuité – Tovaryšstvo Ježíšovo (Societas Jesu) SJ. Společenství řeholních kleriků založil r. 1534 sv. Ignác z Loyoly. Mezi rozsáhlou činnost řádu patřilo od počátku vedení exercícií, kázání, vyučování na školách, misijní a soc. působení aj.

²⁸⁵ Srov. Vzpomínky. In *JESUIT.cz* [online]. Praha: Česká provincie Tovaryšstva Ježíšova, © 2006 [cit. 2015-01-23]. Dostupné na WWW:<<http://www.jesuit.cz/vzpominka.php?id=27>>.

²⁸⁶ Srov. Tamtéž.

P. F. Šilhan byl výborným organizátorem a měl všeobecnou vážnost v politických kruzích našich i zahraničních. Po roce 1948 začal být sledován StB.²⁸⁷

Ve vykonstruovaném soudním „monstrprocesu“ s několika řeholníky konaného dne 5. 4. 1950 byl odsouzen na 25 let žaláře.²⁸⁸ Byl vězněn ve Valdicích na samotkách, po roce se dostal do Leopoldova, ve kterém byl vězněn až do r. 1959, poté převezen do Valdic, kde brousil sklo. Na základě amnestie v roce 1965 byl P. F. Šilhan z vězení propuštěn. Poté krátce pobýval doma v Nové Vsi a následně byl internován s biskupem Trochou, Zelou a opatem Machalkou v Radvanově. Zde přijímal četné návštěvy spolubratří nebo byl zván lékaři na kontroly do Prahy, aby mohl přijít více na svobodu. V letech 1968–69 navštívil zahraničí, podnikl kroky k vysvěcení kněží, dostudování scholastiků. Na vlastní žádost podal P. F. Šilhan generálnímu představenému návrh na nového provinciála, který by mohl být ve větším kontaktu se spolubratry a z úřadu odstoupil 30. 5. 1971. Do roku 1979 žil P. F. Šilhan v Radvanově. V následujících letech byl v Domově důchodců pro duchovní v Moravci. V roce 1981 zažil přepadení Moravce StB, prožil nová vyšetřování a zabavení mnoha věcí. Byl obžalován za maření dozoru státu nad církvemi, ale v této kauze bojoval, až zvítězil. Potom se zhoršily jeho zdravotní obtíže se srdcem, byl několikrát hospitalizován v Novém Městě, poslední hospitalizaci s infarktem v roce 1985 však nepřežil. Pohřeb P. F. Šilhana byl v dějinách ústavu na Moravci největší.²⁸⁹

²⁸⁷ Srov. Vzpomínky. In *JESUIT.cz* [online]. Praha: Česká provincie Tovaryšstva Ježíšova, © 2006 [cit. 2015-01-23]. Dostupné na WWW:<<http://www.jesuit.cz/vzpominka.php?id=27>>.

²⁸⁸ Srov. CVRČEK, J. *Augustin Machalka: „Poslední opat“ novoríšského kláštera (1906–1996)*, s. 65.

²⁸⁹ Srov. Vzpomínky. In *JESUIT.cz* [online]. Praha: Česká provincie Tovaryšstva Ježíšova, © 2006 [cit. 2015-01-23]. Dostupné na WWW:<<http://www.jesuit.cz/vzpominka.php?id=27>>.

Abstrakt

HRSTKOVÁ, J. *Premonstrátky - Květův dům v Táboře a Radvanov: Charitní domov či místo internace?* České Budějovice 2015. Bakalářská práce. Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích. Teologická fakulta. Katedra teologických věd. Vedoucí práce prof. ThLic. PaedDr. M. Weis, Th.D.

Klíčová slova: Kongregace sester premonstrátek na Svatém Kopečku, Charitní Květův domov v Táboře, Charitní domov pro řeholnice Radvanov u Mladé Vožice, internace církevních hodnostářů

Práce se zabývá působením řeholnic Kongregace sester premonstrátek v Charitním Květově domově v Táboře v letech 1936–1963 a v Charitním domově pro řeholnice v Radvanově u Mladé Vožice v období 1963–1989. Zároveň v těchto charitních domovech zachycuje příchod (v období let 1958–1965) a nucený pobyt šesti významných katolických církevních představitelů. Práce je členěna do tří kapitol. První kapitola stručně pojednává o Kongregaci sester premonstrátek od jejího založení až po současnost. Druhá kapitola se zabývá příchodem a působením sester premonstrátek v Charitním Květově domově v Táboře v letech 1936–1963 a současně s třetí kapitolou sleduje příchozí internované osobnosti římskokatolické církve v letech 1958–1965. Třetí kapitola také popisuje nařízený přesun Charitního domova pro řeholnice z Květova domu v Táboře do Radvanova u Mladé Vožice a události v tomto ústavu v období 1963–1989.

Abstract

Premonstrate Order of Sisters – Květův dům in Tábor and Radvanov
Charity Home or Place of Internment?

Key words: Congregation of the Premonstratensian Sisters on the Holy Mountain (Svatý Kopeček), Charity Květ's Home in Tábor, Charity Home for Nuns Radvanov near Mladá Vožice, internment of Church dignitaries

The work deals with the activity of nuns of The Congregation of the Premonstratensian Sisters in the Charity Květ's Home in Tábor in years 1936–1963 and in the Charity Home for Nuns in Radvanov near Mladá Vožice in the period of time 1963–1989. It also records the arrival (during years 1958–1965) and the forced stay of six important Catholic Church dignitaries. The work is divided into three chapters. The first chapter concerns in brief The Congregation of the Premonstratensian Sisters from its foundation till the present days. The second chapter is focused on the arrival and work of Premonstratensian Sisters in the Charity Květ's Home in Tábor in years 1936–1963 and together with the third chapter it describes the arrival of the intern Roman Catholic Church personalities in years 1958–1965. Further, the third chapter deals with the move of the Charity Home for Nuns from Tábor to Radvanov near Mladá Vožice upon the order of administration authorities, and it also describes the events in the establishment in the course of years 1963–1989.